Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ.
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-hээ гарана | № 242 (16465) | 1983 оной октябриин 21, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

...МҮҮЖҮҮЛХЫ ...Э ХҮСЭН

...дэхи табан жэлэй гол — гурбадахи жэл ...лбэ. Манай республикын ажалшад бүхы со... хамта КПСС-эй XXVI съездын, партиин ...дахи Пленумүүдэй түүхэтэ шиидхэбэринүү... хэрэг дээрэнь бэелүүлхын түлөө эршэмтэй... байнхай. Мүнөө хаа хаанагүй — промыш...ятинуудта, колхоз болон совхозуудта, ажал... бүхэндэ социалис мүрысөөн хэээ хэээ... ...шэ ехэтэйгээр дэлгэржэ, шиидхэхы шатадаа ...ал энээнэй ашаар олон тоото промышленна ...уд, барилгын болон транспортын эмхинүүд ...оор хүдэлжэ, шэнэ амжалтануудые туйлана. ... Ажалай Улаан Тугай орденто авиаци...эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» Зэдын вольфрам-молибденэй, Ленинскэ нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадуу... Калининай нэрэмжэтэ локомотивна де... ...хэдэ хэдэн барилгын коллективүүд нийтын ...ашаг үрэ дээшэлүүлхэ, продукци үйлэдбэ...рдалдаха түсэбөө дүүргэхэ талаар hайн үрэ ...туйлаhан байна. ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэ...бор бүтээлгын нэгэдэлэй бүхы шахуу хүдэл...аздын социалис уялга абанхай, тэрэнээ яhала ...лүүлжэ байна. Гол мэргэжэлтэдэй дундаhаа ...а даабари дүүргэдэггүй хүн мүнөө үгы. Иимэ ...жэшээ баримтанууд үдэрhөө үдэртэ олошор...ээр халуунаар hайшаан дэмжэгдэжэ, социа...өөнэй эршэ хүсэн улам шангадана.

...хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социа...өөн мүн лэ үргэн дэлисэтэй, аша үрэ ехэтэй ...лаа. Нёдондо жэлтэй сасуулжа үзэхэдэ, байг... бүхы хүдэлмэри эмхи гуримтайгаар ябуулаг... оной дүрбэдэхи кварталда, мүн 1983 оной ...ахадта мал ажалай продуктнуудые ехээр ...хүдалдаhанай, тугал, хурьга, унага, пор...дые олоор түлжүүлжэ, үхэл гарзада оруулан...эгэнэйнгээ түлөө колхоз, совхозуудай малай ...лекс, бригадануудай 73 коллектив 500-hаа ...хүрэтэр мүнгэн шангаар, мал ажалай 220 ту...оциалис мүрысөөндэ илаhанда тоологдожо, үнэ...ээр шагнагдаhан байна. Тобшолон хэлэхэдэ, ...та, зундаа хэршье таарамжагүй. бэрхэшээл...айбашье hаань, адууhа малайнгаа тоо толгой ...ла, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, ороохо тарья...ногооной баян ургаса абаха талаар нилээдгүй ...эгдэhэн байна. Гүрэндэ мал ажалай продукт...далдаха түсэбөө мяхааршье, hүөөршье, ноо...жалтатайгаар дүүргэhэн ажахынуудые тоо... hаа, олон бии. Жэшээлхэдэ, үнгэрhэн гурбан ...туршада мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэ... гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ талаар ...хоорондо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Зэ...илажа гараа. Мүн социалис мүрысөөндэ эдэб...хабаадаhан Мухар-Шэбэрэй район хоёрдохи, ...алай гурбадахи hууринуудта гараба. Хяагтын, ...районуудай ажахынууд мал ажалай про...е үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха түсэбөө ...талаар hайнаар хүдэлөө гээд онсолон тэмдэг...

...үедэ Сэлэнгын районой мал ажалай хүдэлмэ...үүсхэлээр ерэхэ үбэлжэлгые эмхитэйгээр үн...бэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые үйлэд...дээшэлүүлхэ талаар социалис мүрысөөн шэнэ ...дэлгэржэ эхилээ. Иимэ hайн эдэбхи үүсхэл ...манай мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй ...ашаахань лабтай.

...баримтанууд дээрэhээ ямар тобшолол хэл..., социалис мүрысөөнэй hайнаар эмхидхэгдэ...үдыень саг соонь согсолон гаргадаг, урил...шадай дүй дүршэл болон онол арга бүгэдын ...болгохоор тодорхой хэмжээнүүдые абадаг, тү...али болохоор урмашуулдаг газарта үйлэдбэ... үрэ дүн туйлагдадаг байна.

...мүрысөөн — олониитын бодото зохёохы эдэб... хүнүүдэй hайн hайхан мэдэрэл ба үүсхэлые ... хүдэлөөн. Илангаяа үйлэдбэриин арга ...дые элирүүлхэ ба ашаглалгада оруулха, хү... ашаг үрэ болон шанар дээшэлүүлхэ ябадалда

...мүрысөөнэй гол шухала ёhо гурим хадаа ... ахижа гара, гээгдэгшэдтэ туhала гэhэн уд... Мүрысэжэ байhан коллективүүд ажалай ту...дүршэл халалсан абалсадаг, бэе бэедээ бодото ...үзүүлдэг байна бшуу. Тингэжэ ажалша кол...гэдэнэй гэшүүд бэе бэеэ баяжуулдаг, хүн бү...байhан юумэндээ эзэн байхаар, харюусалга ...хандахаар хүмүүжүүлдэг гээшэ. Имагтал со...мүрысөөндэ оролсоhоной, ехэ уялга абажа, хам...түлөө тэндэ хамтаараа тэмсэhэнэй ашаар ...хүн ажалдаа коммунис ёhоор хандаха, олоной ...оролдохо заншалаар хүмүүжэнэ, бүтээсэ ехэ... дүй дүршэлдэ hурана. Үнэхөөрөө социалис ...экономическа, социальна дэбжэлтын түгэс хү..., ажалшадые политическэ, ажалай, абари зан...хүмүүжүүлгын hургуули мүн. Тэрэ хадаа бо... бүгэдэ арадай шэнжэтэй болоо, бүри үндэр ...раа. Эгээл тиимэhээ манай парти ба прави...социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ ходо анхарал ..., тэрэниие арадай ажахын бүхы hалбаринуу...элтын хүсэ ехэтэй зэбсэг болгодог байна бшуу. ...КПСС-эй ЦК-гай «Социалис мүрысөө эмхид...дүүдыень согсололгын болон тэрээндэ илаг...рлашуулгын гуримуудые нарижуулан hайжа...тай» бүри hая баталhан тогтоол үшөө дахин ...Мүрысөөнэй гуримууд, тэрэнэй үрэ дүнгүүд то... байха, эсэсэй үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаха. ...ашагые дээшэлүүлхэ, хүнүүдэй ажалай эдэб...үүлгэдэ нүлөөлхэ ёhотой гээд тогтоол соо тэм...

... эдэ бүхы асуудалнуудаар дутуу дунданууд ... Мүрысөө эмхидхэлгэдэ ушаржа байгаа алдуу ... боложо олонхи ушарта гүрэнэй түсэб бо... уялганууд дүүргэгдэнэгүй, доторой арга бо... хүсэд хэрэглэгдэнэгүй, зарим тээ зоной гу... hула зандаа. «Забайкаллес» нэгэдэлэй хэдэн ..., барилгын зарим эмхинүүдтэ, мүн Галуута...ахтада мүрысөөнэй ёhо гуримууд мүнөө үедэ ...байhан тодорхой зорилгонуудта сэхэ харюуса...он ушарта мүрысэгшэдэй хүсэлэн оролдолго...тоогой талаар үрэ дүнгүүдые туйлаха хэрэг...агдана.

...РЫСӨӨНЭЙ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ХҮСЫЕ ҮР... ХЭРЭГЛЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ, — гээд дурсагда...м соо хэлэгдэнэ. — КОЛЛЕКТИВ БҮХЭНДЭ ... ЕХЭ ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛЭЙ, ЭРИЛТЫН БА ... ЭРХЭ БАЙДАЛ БАЙГУУЛХА, ХҮНҮҮ...ИН ШАНАРТАЙГААР, ҮНДЭР БҮТЭЭСЭ... ҮНЭН СЭХЭЭР АЖАЛЛАХЫН ТУЛА, ХҮ... ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ БА ХАРЮУСАЛГЫЕ ДЭЭ...ЛХЫН ТУЛА ЭКОНОМИЧЕСКА БОЛОН ЭМ...ЭЙ ТААТАЙ ЭРХЭ БАЙДАЛ БАЙГУУЛХА ...Н...».

...лтэ хадаа социалис мүрысөө улам тодорхой ... болгохо, хүсэ нүлөөгыень ехэдхэхэ, ажалай ...эбьяас үүсхэхэ хэрэгтэнь ехэ туhхисэ боложо ...аси.

...дэрнүүдтэ Агууехэ Октябриин социалис револю...лэй ойдо зорюулhан алдарта партиимнай дутэ...уд hүр жабхалантайгаар зэдэлжэ, үргэн нии... зоной дунда туйлай ехэ омогорхол түрүүлэн, ...олон политическэ шэнэ эдэбхи үүсхэл бадарууд... иимэhээ «СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ АЖАЛ...ЙЛЭДБЭРИИН АШАГ ҮРЭ БОЛОН ПРОДУК...ШАНАРЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ СО... МҮРЫСӨӨЕ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛЭГТЫ!» ...раадань габшагай ажалаараа харюусахын түлөө ... мүрысөөнэй эршые улам шангадхая!

Агропромышленна комплексын хүдэлмэрилэгшэд! Хүдөө ажахын үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөгты! Эдеэ хоолоор, хүдөө ажахын түүхэй эдээр ороноо найдамтайгаар хангадаг болагты!

Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ оруулhан хубитаяа арьбадхагты!

(КПСС-эй ЦК-гай Уряануудhаа).

ТАРЯА ХУРЯАЛГА 83

ҮЛҮҮЛЭН ДҮҮРГЭБЭ

Гүрэндэ таряа тушааха хүдэлмэри эдэ үдэрнүүдтэ республикын ажахынуудта үргэнөөр ябуулагдажа байнхай. Һүүлэй мэдээгээр зургаан район бэлэдхэлэй пунктда ороохо тушааха энэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргэбэ. Эдэнэй тоодо Загарайн районой таряашад гүрэндэ 1 мянган тонно таряа худалдаха hаа, 2123 тонно ороохо тушааhан байна. Хурамхаанай районой колхоз, совхозууд 1000 тонныН орондо 1152 тонно, Хяагтын район 6000 тонно түсэбтэй байбал, 10,4 мянган тонно, сэлэнгынхид — 2000 тонныН орондо 3478 тонно, Улаан-Үдын районой ажахынууд 5800 тонно тушааха hаа, 8552 тонно, хоринхид 1000 тонныН орондо 1462 тонно таряа худалдаба.

В. МОДОГОЕВА,
республикын хилээмэнэй зүйлнүүдэй управлениин хүдэлмэрилэгшэ.

ЭДЭ ҮДЭРНҮҮДТЭ БЭЕЛҮҮЛХЭМНАЙ

Улаан-Үдын районой колхоз совхозууд энэ жэлдэ баян ургаса ургуулаа. Энэ харюусалгатай хүдэлмэреэ богони болзорто hайн шанартайгаар үнгэргэхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаhан байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ районой ажахынууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэнээ мэдүүлээ hэн. Мүнөө эдэнэр ороохо худалдаха даабарияа бэелүүлхын түлөө оролдолго гарган хүдэлжэ байна. Калининай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» совхозууд, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахы, «8-ое марта», «Маяк» колхозуудhаа бэшэ районой ажахынууд таряа худалдаха даабарияа үлүүлэн дүүргэнхэй.

Һүүлэй дүнгөөр даабарияа үшөө бэелүүлээгүй колхоз, совхозууд урдаа табиhан зорилгоёо гүйсэд дүүргэхээр зоригжонхой.

Манай район энэ жэлдэ бүхыдөө 10 мянган тонно hайн шанартай ороохо таряа гүрэн түрынгөө амбаарта тушааха даабарияа эдэ үдэрнүүдтэ бэелүүлхэнь.

Н. ЩЕРБАКОВ,
районой агропромышленна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ.

ТҮСЭБӨӨ — 170 ПРОЦЕНТ

«Мир» колхозой гурбадахи отделениин дүршэлтэй механизатор Яков Еремеевич Самойловой даадаг үбhэшэдэй звено энэ жэлдэ ниитынгээ адууhа малда 3500 центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэй hаа, дүн хамта 6000 центнер тэжээл нөөсэлжэ, түсэбөө 170 процент дүүргэбэ. Эдэнэртэ энэ амжалта миин хүрэжэ ерээгүй. Звеное даагша Владимир хүбүүнтэеэ хамта хабар байхада даалгагдаhан техникээ бултыень hайн шанартайгаар заhабарилhан байна.

Нүхэр Самойловтой хамта ажалай ветеран Георгий Федорович Гончаров, Владимир Леонтьевич Усов, Сергей Лалетин, Геннадий, Егор Заугаровууд, Анатолий, Геннадий Бальчуговууд, Николай Шестаков болон бусад хүдэлhэн байна.

Б. ЦЫБИКОВ.

Зэдын район.

НАРИНАЙХИД НАЙДАМТАЙ

Намарай хүйтэн hалхин хойто зүгhөө үлеэжэл байба. Тээ тэндэ, хадын орой дээгүүр бөөгнэрhэн хара үүлэнүүд ороход дүтэлhэн саhа hануулна. Шарлаhан тарьянай поли дээгүүр тэбхылдэhэн бухалнууд харагдаха юм. Теэд тарьян далай соогуур тамаржа ябадаг талын «онгосонуудынь» хаана гээшэб? Поли дээрэ нэгэшье комбайн харагданагүй. Уданшьегүй тракторна бригадын байрладаг отогто хүрэжэ, бригадир Ким Дашеевич Соднномовтой уулзабабди. Тэрэ омог баяртайгаар иигэжэ мэдүүлбэ:

— Манай гурбадахи отделениин механизаторнууд мүнөөдэр бүхы таряагаа хуряажа дүүргэбэ. Бүхыдөө 900 гаран гектар талмайн тарьян сохигдоо. Үглөөдэрhөө эхилжэ, нэгэдэхи отделениин таряашадта туhалхаяа гарахамнай.

Тэрэ үеэр бригадын тогоошон Гажидбал Эрдынеевна Цыренова халуун шүлэ табагууд соо аягалжа, механизаторнуудаа уриба.

— Манай тогоошон эдеэ хоолоо яhала hайнаар бэлдэдэг гээшэ даа, — гэжэ хэнэйшьеб ажаглалта хэхэдэ:

— Механизаторнуудынай hайнаар хоолложо ябаhандаал совхоз соогоо эгээн түрүүлэн таряагаа хадажа дүүргэбэ ха юм. Гажидбал Эрдынеевна бэрхэ тогоошон даа. — гэжэ бригадир тугаарай хэлэгдэhэн үгэнүүдые баталан магтаа hэн.

Үнэхөөрөөшье, hайн шанартай эдеэн таряа хуряалгын хүдэлмэриин үедэ нилээд ехэ удха шанартай гээд тэмдэглэлтэй.

Удаань hүтэй сай hорожо hүүхадаа, ажал хэрэгүүд тухайнь хөөрэлдөө бэлэйбди.

XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Наринай отделениин механизаторнууд байгша онойнгоо таряа хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Энэ жэлэй таряа хуряалгын үедэ СКД-6 түхэлэй 4 комбайнда, СКД-5 түхэлэй 2 комбайнда хүдэлдэг механизаторнууд «унаhан малгайгаа абаха сүлөөгүй» ажаллажа гараа. Комбайнернууд Баир Базарович Базаров, Василий Цыренович Митыпов, Баир Дондокович Дармаев, Бэлиг Самбуевич Балданов болон бусад илангаяа hайнаар ажаллаhан байна. Жэшээлхэдэ, Б. Б. Базаров, В. Ц. Митыпов гэгшэд социалис мүрысөөндэ илажа, табан үдэр бүри гаргагдадаг ажалай дүнгүүдэй ёhоор хоёр дахин шангта хүртэhэн юм. Тиигэжэ комбайнер Баир Базарович Базаров имагтал өөрынгөө отделениин таряанай поли дээрэhээ 2500 центнер ороохо сохиhон байна. Хүршэ, нэгэдэхи отделениин таряа сохижо дүүргэhэнэйнь удаа тэрэнэй ажалайнь дүн бүри ехэ болохо байна бшуу. Тэрэшэлэн үнинэй механизатор В. Ц. Митыпов 2000 шахуу центнер ороохо сохибо. Б. Д. Дармаев 1800 гаран центнер ороохо сохижо, колхозой түрүү механизаторнуудай тоодо мүн лэ оролсобо

К. Д. Содномовой бригадынхид гектар бүриhөө дунда зэргээр 9,8 центнер ороохо таряа хуряаха түсэбтэй аад, тэрэнээ холо үлүүлжэ, бүхы дээрээ 11,5 мянган центнер ороохо хуряажа абаа.

— Зарим участогуудhаа гектарай 20—25 центнер ороохо сохёобди. Хура бороон орожо, бидэнэй ажалда яhала hаад ушаруулаа hэн. Гэбэшье олоной оролдосын ашаар таряа хуряалгаяа саг болзортонь дүүргээбди, — гэжэ Ким Дашеевич хөөрөө hэн.

Тус бригадада шэниисэhээ гадуур 500 шахуу гектар талмайн обёос хуряагдаа. Гектар бүриhөө дунда зэргээр 10 центнер обёос абтаа. Тус бригадын тоо бүридхэгшэ Галина Арьяновна Бадмаевагай данса саарhаяа дэлгэхэдэнь, хүн бүхэнэй хэhэн хүдэлмэриин үдэр бүриин дүнгүүд нарин нягтаар бэшэгдэнхэй гэжэ ойлгоо hэмди.

Тиихэдэ оньhон техникэ ашаглаха үедэ эбдэрхэ ушар гарадаг hэмнай. Техникэ заhабарилагшад Бадмажап Дондоков, Александр Жалсабон, Алексей Дамдинов гэгшэд хуряалгын үедэ нилээд hайнаар ажаллажа гараа. Тэдэнэр hаhаар залуушье hаа, комбайнуудые заhабарилха талаар нилээд дүй дүршэлтэй болонхой гээд тэмдэглэхэ шухала.

Наринай отделениие эрхилэгшэ Намдак Аюшеевич Аюшеев бригадир К. Д. Содномов тухайгаа иимэ магтаалай үгэнүүдые хэлэжэ байгаа hэн.

— Хорёод жэлэй туршада колхоздоо механизатораар ажаллаhан коммунист Ким Дашеевичые тракторна бригадын бригадираар дэбжүүлхэдээ, тон зүб шиидхэбэри абаhан байгаабди. Механизаторай ажалые тэрэ hайн мэдэхэ байhан тула бригадынгаа хүдэлмэриие шадамараар эмхидхээ. Тиихэдэ колхозой парткомой, партиин райкомой гэшүүн нүхэр Содномов партийна даалгабаринуудаа хододоо нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэдэг заншалтай, — гэжэ отделениие эрхилэгшэ Н. А. Аюшеев хэлээ hэн.

...Үглөөдэрынь — үдэшэ оройхон болоhон хойно — тус колхозой нэгэдэхи отделениин Үлэнтын полиин хажуугаар зурыhан харгыгаар гүйлгэжэ ябахадамнай, хадын хоомойдо хэдэн комбайн хурса гэрэлээ яларуулан, даллажа байhандал үзэгдөө hэн.

Эдэмнай К. Д. Содномовой бригадын комбайнернууд ехэ тарьянай түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлжэ ябана гэжэ ойлгоо бэлэйбди.

С. ОЧИРОВ,
манай корр.

Загарайн район.

ОКТЯБРИИН ХҮНДЭЛЭЛЭЙ АЖАЛАЙ ВАХТАДА

Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай цехүүд, бригаданууд болон участогуудта Октябриин урда тээхи социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрнэ. Октябриин хүндэлэлэй ажалай вахтада жагсаhан бүд нэхэгшэд агууехэ hайндэрөө шэнэ амжалтануудаар угтаха гэжэ зоригжонхой. Комбинадай hамналгын аппарадуудай комплексно бригадын коллектив энэ мүрысөөндэ хам оролсонхой.

Ф. Е. Островерков комбинадта хорёод жэлэй туршада ажаллана. Коммунис ажалай ударник Фёдор Ефимовичые бригадынь коллектив хүтэлбэрилэгшөөрөө hунгаа юм. Бригадын коллективэй гэшүүд ажалдаа оролдосотойгоор хандадаг, бэе бэеэ hэлгэн хүдэлхэ мэргэжэл бултадаа шудаланхай. Оператор нэгэнэй орондо мүнөө хоёр аппарат хангадаг болонхой. Тиигэжэ мүнөө 28 хүнэй орондо 14 оператор бригадынгаа ажалые урагшатайгаар ябуулна. Комбинат соогоо дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ энэ бригадын коллектив ходо түрүү hуури эзэлдэг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунис ажалай ударник бригадир Ф. Е. Островерков.
П. БУРМАКИНАЙ фото.

ОРОДОЙ СЦЕНЫН ОМОГОРХОЛ

«Бүхы зүрхэ сэдьхэлээ арадтаа зорюулааб, бүхы сэдьхэл бодолоороо арадтаа хабаатайб» — гэжэ Мария Николаевна Ермолова зохёохы ажал ябуулгынгаа удха шанарые тодорхойлhон байдаг. Ородой сценын үмэнэ габьятай байhанайнгаа түлөө тэрэ эгээл түрүүлэн республикын арадай артистка гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө бэлэй. Агууехэ актрисын түрэhөөр 130 жэлэй ойдо зорюулагдаhан үдэшэ октябриин 19-дэ ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Бага театр соо болобо. Искусствада тэрэнэй бүхы зам энэ театртай холбоотой байгаа.

СССР-эй соёлой министрэй нэгэдэхи орлогшо Ю. Я. Барабаш энэ үдэшые нээхэдээ, Ермоловагай зохёохы ажал ябуулга революциин hүүлээр манай орон дотор театральна ажабайдалай бии боложо хүгжэлгэдэ айхабтар ехэ нүлөө үзүүлhэн, уран бэлигтын Эсэгэ орондоо үнэн зүрхэнhөө алба хэлгын гэршэ жэшээ болоhон байгаа гэжэ тэмдэглэбэ.

Бүхэроссин театральна бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ СССР-эй арадай артист М. И Царев «Ермолова тухай үгэ» хэлэбэ.

Ермолова мүнөө бидэнэртэй хамта гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эрхэтэн ёhоной харюусалгые, театрай ниитын удха шанарые ойлгодогоороо, үе сагайнгаа хүн зоной ухаан бодолдо, зүрхэ сэдьхэлдэ нүлөөлжэ шададаг хүсэ шадалаараа тэрэ искусствада хэтэдээ мүнхэ гэжэ тоолодог байнабди.

Ермолова агууехэ артистка, арад түмэнэй ухаан бодолые элирхэйлэн харуулагша байгаа. Эдэ бүгэдые тэрэ сценэ дээрэ яаха аргагүй тодо хурсаар, үнэншэмэ зүбөөр, доторой онсо ульhа хүсэтэйгөөр дэлисэ сохисотойгоор харуулдаг байhан юм. Гэхэтэй хамта тэрэ айхабтар ажалша бүхэриг хүн бэлэй.

Ермоловагай ажабайдал хадаа искусствада үнэн зүрхэнhөө алба хэлгын гэршэ жэшээ болоно. Тэрэ Бага театрта хизааргүй дуратай hэн. Энэнь тэрээндэ түрэлхи гэрынь байгаа. Гэхэ зуура тэрэ бүхы театральна искусствын хүгжэлтын хойноhоо тон анхаралтайгаар хинадаг, уран hайханай театрай амжалтануудаар омогорхон баясадаг, бүри залуу наhанhаань хойшо К. С. Станиславскиин зохёохы ажал ябуулгаар hонирходог байhан юм. Бодото искусствын орьёлдо хүрэхэ гэhэн эрмэлзэл хадаа артисткын гол ёhо заншалнуудай нэгэниинь, бидэнэртэ үлөөhэн тэрэнэй захяа заабари болоно.

Ороной театральна олониитын түлөөлэгшэд Е. Гоголева (Москва), С. Данченко (Украина) В. Артмане (Латви) гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, Эсэгэ оронойнгоо соёлой баялигта асари ехэ хубитаяа оруулhан Ермоловагай зохёохы ажал ябуулгын ехэ удха шанартай байhан тухай хөөрэбэ.

Түгэсхэлдэнь концерт табигдаа. Актрисын бэшэгүүдhээ, үдэр үдэрэй тэмдэглэлнүүдhээ хэhэгүүд, тэрэнэй дуратай хүгжэмтэ зохёолнууд соностобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй соёлой министр П. Н. Демичев энэ үдэшэдэ хабаадалсаhан байна.

М. Н. Ермоловагай дурасхаалда зорюулагдаhан мүнхэлэлгын самбар Москвада М. С. Щепкинэй нэрэмжэтэ театральна училищиин байшангай нюур талада нээгдэбэ. Актриса эндэ hураhан юм.

Энэ үдэр М. Н. Ермоловагай хүүр дээрэ венок табигдаба.

(ТАСС).

ҮҮРЭЙ СОЛБОНИИЕ ТОЙРОН ДАБШАЛГЫН ЗАМААР

ПЛАНЕТЫН ХОЙТО ХУБИИН РАДИОЛОКАЦИОННО ТҮРҮҮШЫН БУУЛГАБАРИ

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Нарата юртэмсын планетэнүүдые шэнжэлэлгэдэ совет эрдэм, техникэ шэнэ элитэ ехэ амжалта туйлаба. «Венера-15» гэжэ станциин Үүрэй солбониие тойрон дабшалгын замаар ниидэхэ үедэ Газар дээрэhээ харагдадаггүй Үүрэй солбоной нюуругай участогуудые адаглахын тула дэлхэй дээрэ түрүүшын өөрсэ шухаг радиолокационно буулгабаринууд хэгдээ.

«Венера-15» гэжэ совет автомат станци октябриин 10-да Венерые тойрон дабшалгын замда гаргагдаа hэн. Мэдээсэгдэhэнэй ёhоор, энэ планетын нюруue, тэрэнэй атмосферые холоhоо үргэлжэ дээрэнь шэнжэлхэ гээшэ энэ ниидэлгын гол зорилго болоно.

Ниидэлгын программатай зохилдуулагдажа, октябриин 16-да «Венера-15» станци түрүүшын буулгабари хэhэн байгаа. Локаторай туhаламжаар Үүрэй солбоной полярна дүхэриг шадархи нэгэ миллионhоо дээшэ дүрбэлжэн километр талмай эндэ харуулагдана. Зураг дээрэ ехэ ехэ нүхэ hүбэнүүд, үндэр газар, хэмхэрхэйнүүд, хада гүбээнүүд элеэр харагдана. Тектоническа эдэбхитэй хүгжэлтын удаан саг соо боложо байдагые, геологическа хубилалтануудые харуулhан зүйлнүүд эндэ бии байна. Газартал адли, Үүрэй солбоной геологическа түүхые ойлгожо абахын тула эдэ үрэ дүнгүүд туйлай ехэ научна удха шанартай юм.

«Венера-15» гэжэ станциин ниидэлгын түрүүшын hарын үедэ тэрэнэй дабшалгын замые тааруулан табихаар түсэблэгдэнэ. Энээнэй hүүлээр планетын нюруue радиогой туhаламжаар буулгажа эхилхэ байна. Тэрэнэй хойто полюсто дүтэhөө үдхэн үүлэ маныень нэбтэлэн, Үүрэй солбоной нюруue нарибшалан буулгаха, ниидэлгын замые зүбшүүлан планетын атмосферые, нюрууень комплексноор шэнжэлхэ байна. Нэгэн доро «Венера-16» гэжэ станци дээрэhээ туршалганууд үнгэргэгдэхөөр бэлдэгдэнэ.

Телеметрическэ баримта мэдээнүүдэй ёhоор, станцинууд дээрэ тодхогдоhон түхеэрэлгэнүүд, научна аппаратура hайнаар хүдэлнэ. Үүрэй солбоной хэмэл ододhоо абтаhан мэдээсэлнүүд шэнжэлэгдэжэ байна.

...ТАРЬНАРАЙ ...ДЭР

КПСС-эй Октябрьска райком hаяшаг эхин партийна организацинуудай секретарьнарай заншалта үдэрые үнгэргэбэ.

Партиин райкомой эмхидхэлэй таhагые даагша С. Д. Аюшеев районой парторганизацинуудта тоосоото-hунгалтын суглаануудай хэр эмхи гуримтайгаар үнгэржэ, элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнуудай хэр эдэбхитэйгээр хабаадажа байhан тушаа тогтоо. Тиихэдэ суглаануудай үедэ ямар асуудалнуудта онсо анхарал хандуулха зэргэтэйб гэжэ тэрэ эдэбхитэдтэ hануулба.

Районой парторганизацинуудта политическэ, экономическа hуралсалай түрүүшын хэшээлнүүдэй хэр зэргэ, эмхидхэлэй ямар хэмжээндэ үнгэрhэн тухай мэдээсэл КПСС-эй райкомой секретарь Р. П. Сафонов хэhэн байна. Мүн хэблэлдэ захил хэхэ хэмжээ ябуулгын зарим талын асуудалнуудта эндэ суглараhан секретарьнарай анхарал хандуулба.

«Үйлэдбэриин түрүүшүүлые партида шэлэн абаха ба залуу коммунистнуудые хүмүүжүүлхэ талаар партиин Октябрьска райкомой хүдэлмэри тухай» асуудал hаяшаг КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой бюро дээрэ харагдажа үзэгдөө. Тиимэhээ тэрэнэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар районой эхин парторганизацинуудай зорилгонууд тушаа партиин райкомой нэгэдэхи секретарь И. А. Антакшинова мэдээсэл хэбэ.

Районой партийна организацинуудай секретарьнар бултадаа ээлжээтэ «Үдэртөө» хабаадалсаhан байна.

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

ХҮДӨӨДЭ ТҮРҮҮШЫН ХЭШЭЭЛНҮҮД ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРБЭ

УЛААН-ҮДЫН РАЙОН

Районой партийна организацинуудай ажабайдалда шухалашье, харюусалгатайшье саг — политическэ hуралсалай шэнэ жэл эхилбэ. Үнгэрhэн hуралсалай жэлдэ партийна организацинуудай хүтэлбэри доро дилэнхи олон hургуулинууд hуралсалайнгаа программые амжалтатайгаар дүүргэhэн байна. hургуулиин пропагандистаар гол түлэб ажахынуудай, эмхи зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд томилогдоhон бэлэй. Иимэ хэмжээн тон зүб абтаа. Энэл гуримаа шэнэ hуралсалай жэлэй туршада баримталхаар шиидэнхэй байhаниинь hайшаалтай.

1983—1984 онуудай hуралсалай жэлдэ хүдэлхөөр район дотор марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха 40 hургуули байгуулагдаа. Тэндэ hурагшад «КПСС-эй дотоодын ба гадаадын политикын гол шухала асуудалнууд» гэhэн курс шудалха юм. «КПСС-эй түүхэтэ дүй дүршэл» гэhэн курс haучна коммунизмын 57 hургуулинуудта үзэгдэхэ зэргэтэй. Эдэ хоёр курс хадаа хоёр жэлэй программатай.

hуралсалай энэ жэлдэ комсомолой политическэ 32 hургуули эмхидхэгдээ. Гадна ажахын болон экономикын асуудалнууд тодорхой экономикын ба коммунис ажалай hургуулинуудта шудалагдаха юм. Колхоз болон совхозуудта иимэ 76 hургуули хүдэлхэ. Тэндэ hурагшад «Хүдөөдэ хамтын подряд нэбтэрүүлгэ» гэhэн курс, тиихэдэ промышленна предприятинуудта эмхидхэгдэhэн 29 hургуулида ябагшад «Бригадна ажахын тоосоон» гэhэн курс гарахань.

hуралсалай хэшээлнүүдэй эхилхын урда тээ КПСС-эй райком пропагандистнарай үргэн хабаадалгатай семинар үнгэргөө. Удаань октябриин 17-до политическэ гэгээрэлэй бүхы hургуулинуудта түрүүшын хэшээл үнгэргэгдэжэ, hурагшадай анхаралда «Үзэл сурталай хүдэлмэри хадаа бүхы партиин ба коммунист бүхэнэй хэрэг мүн» гэhэн темэ табигдаба. Тиихэдэ экономическа hуралсалай түрүүшын хэшээлдэ шудалагдахаар «Үүсхэл, журам, эмхидхэл — манай түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ үндэhэ hуури мүн» гэжэ темэ дурадхагдаа.

СЭЛЭНГЫН РАЙОН

Сэлэн-Дүүмын заhабарилга-механическа заводой үнинэй пропагандист Александр Семенович Стрижов эрхим бэлэдхэлтэйгээр политическэ hуралсалай hургуулиин түрүүшын хэшээлые үнгэргэбэ. «Үзэл сурталай хүдэлмэри —бүхы партиин болон коммунист бүхэнэй хэрэг мүн» гэhэн асуудалые хэшээлдэ хабаадаhан заводой хорёод хүдэлмэришэдтэ тайлбарилан ойлгуулhан байна.

Сэлэнгын райондо hуралсалай энэ жэлдэ политическэ гэгээрэлэй 84 hургуули хүдэлмэрилхэ юм. Бүгэдөөрэн түрүүшынгээ хэшээлые эмхитэйгээр үнгэргэбэ гээшэ.

Н. НАМСАРАЕВ, манай корр.

ХОРИИН РАЙОН

Анаагай совхозой Буламай отделениин партийна эхин организаци урда жэлнүүдэйхидэ орходоо онсо hайн бэлэдхэлтэйгээр, ажалай hайн үрэ дүнгүүдтэйгээр политическэ hуралсалай шэнэ жэлдэ хүрэжэ ерэбэ. Отделениин коллектив hү, мяха абаха, гүрэндэ тушааха талаар яhала гэмгүй амжалта түйлаhан байна. Мүн мүнөө жэлдэ хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар таряагаа ургуулжа, ороohо ехээр хуряаба. 1320 гектар таряаланhaa 16,3 мянган шахуу центнер ороohон сохигдоо. Ингэжэ гектар бүриhөө дунда зэргээр 12,8 центнер ургаса абтаба. Буламайхид түсэбтэ даабаряа 5,3 центнерээр үлүүлбэ бшуу.

Энэ партийна организациин дэргэдэ марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха политическэ hургуули эмхидхэгдээд, «СССР-эй Эдеэ хоолой программа» гэhэн курс шудалха байна. Хэшээлдэ хамтадаа 13 коммунистнууд ябаха юм. Тэдэнэй дунда луговод Д. Дондоков, механизаторнууд Ш. Мархоев, Д. Жапов, Б. Жимбеев, С. Цыремпилов болон бусад бии.

hургуулиин пропагандистаар отделениин эрхилэгшэ С. Д. Жамбалов баталагданхай юм. Түрүүшын хэшээлдэ «Үзэл сурталай хүдэлмэри — бүхы партиин болон коммунист бүхэнэй хэрэг мүн» гэжэ темэ hурагшадай анхаралда табигдаба. Пропагандист нүхэр Жамбалов тус темые тайлбарилан ойлгуулха зуураа, КПСС-эй XXVI съездэй хойно болоhон партиин ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ талаар совхозой партийна организациин хэжэ байhан хүдэлмэри тухай тобобо.

— Манай совхоз дотор марксизм-ленинизмын үндэhэ hуури шудалха хоёр hургуули байгуулагданхай. Пропагандистаар Анаагай отделениин эрхилэгшэ С. Ф. Алсаев, Краснопартизанска сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. Ж. Солуев, барилгашадай бригадир Д. Д. Доржиев гэгшэд томилогдонхой,— гэжэ совхозой парткомой секретарь Б. Д. Цыренов хэлэхэ зуураа,— түрүүшын хэшээлнүүд политическэ үндэр хэмжээндэ үнгэргэгдөө, —гэжэ батадхаба.

Г. БАДМАЕВ, манай корр.

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ ШАДАБАРИhАА

hуралсалай шэнэ жэл онсо илгаатай үе сагта эхилбэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин (1983 он) Пленум дээрэ нүхэр Ю. В. Андропов үгэ хэлэхэдээ, «Манай политическэ гэгээрэлэй, олониитын политическэ-hуралсалай хүдэлмэриин гуримые хубилгалга ехэ үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. Ёhо тэдыгээр hураха, энэ тэрэ юрэнхы зүйлнүүдые ажабайдалтай огто холбоогүйгөөр минии лэ сээжэлдэдэг гү, али саарhа хаража уншадаг ябадалые түбхын түрүүндэ болюулха хэрэгтэй. Политическэ hуралсалай удхань ямар бэ гэхэдэ, хүн бүхэн мүнөөнэй эрхэ байдалда хэрэглэжэ шадаха мүн өөрынгөө уялга тодоор ойлгожо, хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ ёhотой» гэжэ тэмдэглээ hэн.

Энэ шухала зорилгонуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула Бэшүүрэй районой партийна организацинууд бэлэдхэлэй нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулаа. Тингэжэ пропагандист бүхэндэ туhаламжын бүхы хэрэгтэй материалнууд үгтэнхэй.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Бичурский хлебороб» газетын редакцида эрхим бэрхэ пропагандистнуудые суглуулжа, «түхэреэн столой» саанa хөөрэлдөөн үнгэргэгдэбэ. Тиихэдэ октябриин 14-дэ районой пропагандистнарай семинар болоо.

Эндэ «Байгша оной 3-дахи кварталай түсэб болон социалис уялгануудые дүүргэлгын дүнгүүд, ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ талаар районой ажалшадай зорилгонууд» гэhэн элидхэл КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Плотников хэhэн байна. Тэрэ малшадай, таряашадай хүдэлмэриие шэнжэлжэ, юhэн hара соо ямар амжалта түйлагдааб, хүдөө ажахын хэды шэнээн продукци гүрэндэ худалдагдааб гэжэ харуулха зуураа, ажахын жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ, хүдөөгэй ажалшадай дунда эмхидхэлэй, ниитэ-политическэ хүдэлмэри улам эршэмтэйгээр ябуулха тухай тогтобо.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдhээ уламжалан, ажалшадые коммунис ёhоор хүмүүжүүлжэ, тэдэнэй эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ талаар районой пропагандистнуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай партиин райкомой секретарь В. П. Сухоцев дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө.

Экономическа hуралсал hайжаруулха, арга боломжонуудыень хэрэглэхэ тухай партиин райкомой секретарь В. Б. Бохиев элидхэбэ. Тиихэдэ КПСС-эй обкомой лектор Ю. П. Болдонов уласхоорондын байдалтай районой пропагандистнарые танилсуулаа.

hуралсалай энэ жэлдэ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй политическэ эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлхэ hургуулинуудые КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй эрилтын ёhоор хурса, hонороор табиха гэжэ семинар дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Мүнөө районой 235 пропагандистнар хэшээлнүүдээ эмхи гуримтайгаар, политическэ үндэр хэмжээндэ эхилбэ. Тэдэнэй дунда коммунистнуудай болон олониитын hургуулинуудые hонирхолтойгоор, хүн бүхэндэ ойлгосотой байхаар эмхидхэжэ, hайшаал магтаалда хүртэдэг пропагандистнууд Гавриил Григорьевич Тюрюханов, Нелли Дмитриевна Коробенкова, Татьяна Иосифовна Аносова болон бусад оролсоно.

Тэдэнэр үнгэрэгшэ жэлдэ хэшээлнүүдээ анхарал татамаар эмхидхэжэ, зүбшэн хэлсэгдэhэн асуудалнуудаа ажабайдалтай холбодожо шадаhан байна. Жэшээлхэдэ, «Победа», «Рассвет» колхозуудай, Хёлгын, Бэшүүрэй, Охин-Булагай совхозуудай партийна организацинуудай hургуулинуудта hуралсал hайнаар эмхидхэгдээ гэжэ түгэсхэлэй хэшээлнүүд харуулаа hэн. Мүн райпотребсоюзай, мехспецлесхозой, Госкомсельхоз. техникын районно отделениин hургуулинуудта хэшээлнүүд мүнөөнэй эрилтэдэ харюусамаар үнгэрөө гэжэ тэмдэглэгдэhэн байгаа.

Мүнөө совет арадай бүхы ажал ябуулга экономико хүгжөөлгэдэ зорюулагданхай. Энээн дээрэhээ партийна организацинууд ажалшадай политическэ hуралсалые партиин болон совет гүрэнэй шиидхэжэ байhан гол зорилготой нягтаар холбоно.

Д. ГАРМАЕВ.

1984 ОНОЙ ТҮСЭБӨӨР

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлэй түсэб дүүргэhэн тухайгаа мэдээсэhэн коллективүүд Онохойн модоной промышленна комбинадта улам олошоржо байна. Доодо 1-дэхи складта модо хэм хэмжүүрээрнь хюреөдэн тайрадаг Иван Ильич Кузнецовой, мүн тэрэл складта хюреөдэмэл модо вагондо ашадаг Платон Трифонович Ивановой бригаданууд предприяти дотороо түрүүлэн жэлэй даабариие болзорhоонь урид дүүргээ hэн.

Доодо 3-дахи складта хүдэлдэг хайрсагай хабтагай таргадаг Альбина Романовна Михальченкын, шпала хюреөдэдэг Анатолий Владимирович Мороковой, модо ашадаг Василий Дмитриевич Осадченкын хүтэлбэрилдэг коллективүүд бригадаараа дүрбэдэхи жэлэй түсэбэй тоосоогоор хүдэлжэ эхилhээр хоёрдохи hараяа ябажа байна.

Ц. ЦЫБАНОВ.

Загарайн район.

Сэсэгтэ дуратай хүнэй сэдьхэл сэбэр байха гээд хэлсэдэг. Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой булад шудхагша Сергей Вечтомовтой золтоходоо, эдэ үгэнүүдые hанаа hэм. Тэрэ сэсэгтэ дуратай. Үшөө үлүүгээр ажалдаа дурлаhхай.

Наhанайнь, ажалайнь намтар үшөөл богонихон: hургуули, сэрэгэй албан, техникум, завод... Гэбэшье тэрэниие ажал дээрэнь хүндэлдэг болонхой. Тэрэ урлан нарижуулгын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Цехэйнгээ профсоюзай комитедэй гэшүүн юм.

А. ЧЕПАКИНАЙ фото.

ҮЙЛЭДБЭРИДЭ РОБОТ НЭБТЭРҮҮЛНЭ

ЛЕНИНГРАД. Академик В. Нобразцовой нэрэмжэтэ түмэр замай транспортын инженернүүдэй институдай эрдэмтэдэй бүтээhэн робот-манипулятор рефрижераторна вагонуудай ашаае буулгахадаа, ашаа тээхэдээ хүдэлмэришэдэй бригадада булигдахагүй байба. hаяхан институдай мэргэжэлтэд оньhон «туhалагшые» Ленинградай хладокомбинадта дамжуулаа юм.

Үшөө туршалгын хэгдэжэ байхада шэнэ автомат түхеэрэлгэ захил хэhэн предприятиин найдабариие харюулhан байгаа. Хэрбээ 6—7 хүнэй рефрижераторай ашаае хүдэлмэриин бүхэли халаанда буулгадаг байгаа hаань, рободто энээнэй тулада хоёр часhаа үлүүтэйхэн саг хэрэгтэй болоно.

— КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Советэй «Арадай ажахыда эрдэм-техникын хүгжэлтэ дэбжэлтые түргэдхэхэ хэмжээнүүд тухай» тогтоол хаа хаанагүй технологическа хүдэлмэрине автомадаар хангалгада эрдэмтэд болон инженернүүдэй анхаралые хандуулhан байгаа юм, — гэжэ энэ туршалгые тайлбарилхадаа СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат профессор М. Игнатьев хэлээ. Ленинградта үйлэдбэридэ робот нэбтэрүүлхэ комплексно программа зохёогдоод, амжалтатайгаар бэелүүлэгдэнэ. Хотын 130-haa дээшэ предприяти болон эмхи зургаануудай, тэрэ тоодо эрдэм шэнжэлэлгын институдуудай мэргэжэлтэд табан жэлэй эхинhээ хойшо үйлэдбэридэ 25 шэнэ автомат участок, 100 гаран линии зохёожо, нэбтэрүүлhэн байна. Табан жэлэй туршада бүхыдөө 60 автомат-цех нэбтэрүүлхээр хараалагдана. Ленинградай предприятинуудта 9 мянган робот нэбтэрүүлэгдэхэ байна.

(ТАСС).

АЛАС ДУРНЫН хизаарта

ТАСС-АЙ КОРРЕСПОНДЕНТНУУД МЭДЭЭСЭНЭ

Тайгада кварталнууд бодоно

Промышленна зоноhоо холо, тайга соохи үзэсхэлэн hайхан гүбээнүүд дээрэ шэнэ микрорайон түбхинэхэ юм. Амурскда тэрэнэй барилга эхилэнхэй. Эндэ худалдаа наймаанай томо түб, соёлой эмхи зургаанууд баригдахаар хараалагдана.

Оройдоол 25 жэлэй саада тээ ехэ мүрэнэй эгсэ эрье дээрэ город барихын тула Алас-Дурнын тайгада түрүүшын барилгашад ерэhэн юм. Мүнөө эндэ Алас-Дурнын целлюлозно промышленностиин түрүүшын комбинадай корпусууд, байрын кварталнууд баригданхай.

Ленинградай ба Комсомольск-на-Амуре хотын залуу архитекторнүүд тус хотые бариха түсэбые зохёон хараалhан байгаа.

Амурск,
Хабаровска хизаар.

Тушаан абалгын пунктнууд нээгдэ

«Дальполиметалл» нэгэдэлэй эгээл холын Николаевска уурхайда тушаан абалгын комплексно пункт нээгдэнхэй.

Энээнэй урда тээ ажаhуудалай техникэ заhуулхын гү, али хубсаhа хунар оюулхын тула горнягууд хүдэлмэриингөө hүүлээр «Дальнегорск» тосхон тээшэ яарадаг байhан юм. Тэрэ хүрэтэр дүтэшье бэшэ —хэдэн арбаад километр болохо. Заримдаа хүдэлмэришэд мастерскойн хаагдатар ерэжэ үрдидэггүй hэн. Мүнөө эдэ захилнуудые hуурин дээрэнь абадаг болобо.

Нэгэдэлэй профком Николаевска уурхайда тушаан абалгын пункт нээгээд гансал дүүргээгүй, мүн уурхайн хүдэлмэришэдые медицинын талаар хангалгые hайжаруулаа юм. Халаанай дүүрэхэ тээшэ эндэ шүдэнэй, нюдэнэй врачнууд, терапевт ерэдэг болонхой. Хэрэгтэй медицинскэ түхеэрэлгэнүүд худалдажа абтаа юм.

Дальнегорск, Примориин хизаар.

Саад сэсэглэхэ

Хойто зүгэй богони зун эндэ үндэр баян ургаса ургуулжа абахада hаад болоогүй байна гэжэ ТАСС-ай корреспондент бэшэнэ. Энээнэй урда тээ нэлэнхы хүбшэ тайга байhан газарта эндэхи хүн зон дачын участогуудые байгуулаад, баклажан, кукуруза, амтатай перец, виноград ургуулжа шадаа юм.

Амар шадарай хойто районуудта газар таряалан эрхилхэ талаар Алас-Дурнын эрдэмтэдэй дурадхалнууд, Комсомольск-на-Амуре хотын, Совет Гаваниин саад ба огород тарижа ургуулха дуратайшуулай зүбшэл заабаринууд эдэбхитэдтэ ехэ туhа болоо. Үрэжэлтэй хара шорой, хэрэгтэй үтэгжүүлгэнүүдые судна бүтээгшэд участогууд дээрээ зөөhэн, hайн үрэhэ хүрэнгөөр тарилга хэhэн байгаа.

Хамтын участогуудые байгуулхын тула эндэхи корабль бүтээгшэд үшөө 30 гектарай модо отолжо сэбэрлэнэ. Тиихэдээ ерэхэ намартаа хартаабха ба капуста, бусад овощ хуряаха хүнүүдэй тоо горитойгоор олошорхо болоно бшуу.

Николаевск-на-Амуре.

Гол hалбарим[...]
ХОНИН АЖ[...]

ХАРЮУСАЛГАТА[...] ХҮДЭЛМЭРИИН НЭ[...]

Хэр угhаа хойшо хонин ажал Зэдын районой бүхы ажахынуудай гол hалбари гэжэ тоологдодог гээшэ. Тиимэhээ хонидой тоо толгойе түргэнөөр олошоруулжа, тэдэнэй тарган hайн мяха элбэгээр абажа, «сагаан алта» ехээр суглуулжа шадаал haa, ажахынуудай үйлэдбэриин хэрэгжэлтэ, эдэнэй экономикын нилээд сашадаа ургаха байhанинь элитэ.

Мүнөө үедэ районой колхоз, совхозуудай бүхыдөө үйлэдбэрилдэг продукциин 38—41 процентынь хонин hүрэгhөө абтадаг. Тушаар нимэ hээ ерэхэ жэлдэ манай хонишод 143 мянган хурьга түлжүүлхэ гэхэ гү, али хонин оурihөө түл абажа, томо болгохын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ оролдожо ябана.

Район дотор нёдондо бүхыдөө 10,7 мянган хурьган абтажа, зуун эхэ хонин бүриhөө 76 хурьган түлжүүлэгдэhэн haa, харин байгша ондо 11,1 мянган хурьган томо болгогдоо, энэнь зуун эхэ хонин бүридэ тоолоходо, 78 түл аоtаhан болоно. Мүнөө жэлдэ 54 хонишод тус тустаа зуун эхэ хонин бүриhөө зуунhaa дээшэ хурьга түлжүүлжэ, тушааhан байна.

Манай нютагаар урдахи жэлнүүдтэ удаа дараалан ган гасуур боложо, мал ажалда, тэрэ тоодо хонин hүрэг эрхилхэ хэрэгтэ үбэ тэжээл нилээд дуталдаа hэн. Хэды иимэ бэрхэтэй байдалай тохёолдоошье haaнь, олохон түрүүшүүлнай хүндэ хүшэр үедэ ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, намарай үрэжүүлгые, үбэлэй хурьга абалгые эмхитэй hайнаар үнгэргэхэдөө бүхы бии байгаа арга боломжонуудаа, хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлhэндөө эрхим үрэ дүнгүүдые түйлаhан байна. Борьёогой совхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Гасарун Лубсанович Рабдаев, «Коммунизм» колхозой ахалагша хонишон Социалис Ажалай Герой Гомбо-Сурун Гончиковна Цыремпилова, Содном Чойдонович Бальжиев, Ханда Чойдонович Дымбрылов, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон Р. Ц. Цыренов, Ториин совхозой хонишон Н. М. Полютов болон бусадые нэрлэжэ болоно. Ажалдаа амжалта түйладаг иимэ түрүүшүүл ажахы бүхэндэ олон. Тэдэнэрэй дүй дүршэл, түйлаhан амжалтануудые харахада, хонин ажалые түргөөр хүгжөөхэ, илангаяа тоо толгойень олошоруулха, тарган мяха, торголиг ноохо ехээр абаха, энэ hалбариин ашаг олзые эрид дээшэлүүлхэ арга боломжые үшөө дахин элишэлэн харуулна. Районой бүхы хонишодой эдэнэр шэнгээр хүдэлдэг байбалынь, хэды ехэ продукци, олон хурьган абтаха байгаа гээшэб?

hүүлэй үедэ район дотор зуун эхэ хонин бүриhөө 100 хурьга абажа түлжүүлдэг ажахынууд бии болоо. Энэ жэлдэ «Коммунизм» колхоз зуутанай зэргэдэ гараhан аад, элдэбын шалтагаанhaa дулдыдажа, абаhан хурьгадаа гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ шадаагүй. Оёорой, Борьёогой совхозуудай хонишод байгша ондо хурьга абаха түсэбтэ даабаринуудаа бэелүүлээ hэн.

Эдэ ажахынууд бэшэнтээ адли эрхэ байдалда байhан аад, яагаад иимэ амжалта түйланаб гэhэн асуудал гаража болохо. Тэдэнэр хонин hүрэг эрхилэлгэдэ шэнэ түрүү онол арганууды, шэнэ таарху технологи үргэнөөр нэбтэрүүлнэ, ажалай эмхидхэлые hайжаруулжа, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые, шадабарие олоной дунда дэлгэрүүлнэ, гэзгэгшэдые али болохоор урамшуулан шань татана ха юм. Илангаяа эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ, хурьга абаха хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр үнгэргэнэ. Тингэжэ отаранууды олон жэлдэ хүдэлhэн хонишод гэр бүлөөрөө харуулжа ябадаг лэхээр.

Хэнэйшье мэдэhээр хонин ажалда забhарлал гэжэ оройдоошье байдаггүй. Эгээл мүнөө үедэ районой ажахынуудта эхэ хонидые, эмэ зуhагуудые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хаhа түлэг дундаа ябуулагдаhаар. Энэ эгээл харюусалгатай кампаниие эрхим hайнаар үнгэргэбэл, хурьга олоор абаха үндэhэ hуури табигдаха байна. Тиимэhээ шухала хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байhыень, манай предприятиин хүдэлмэрилэгшэдэй урдахи зорилгыень уншагшадтаа хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Жэл бүри племпредприятиин хусануудhaa абтаhан үрэhөөр районой бүхы ажахынуудай (Борьёогой совхозhоо бэшэниинь) эхэ хонид, эмэ зуhагууд үрэжүүлэгдэдэг гээшэ. Энэшье жэлдэ мүн лэ иимээр ажаллажа байнабди. Тусхайлбал, бидэнэр байгша ондо бүхыдөө 127600 эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбтэйбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула район дотор хусануудай үрэhэ абажа, колхоз, совхозуудта эльгээжэ байха 3 филиал хүдэлгэнэбди. Племпредприятиин бааза дээрэ ажахын түбэй hууринууд Инзагатада. Ёнхорто филиалнууд нээгдэнхэй.

Түбэй филиалые манай ахалагша зоотехник, энэ хүдэлмэридэ арбаад жэлэй хугасаа соо ажаллажа байhан Татьяна Константиновна Мункуева эрхилнэ. Тэрэнэй хүтэлбэри доро зоотехник мэргэжэлтэй Дарима Банзаракцаевна Намхаева лаборантаар, Галина Лубсаннимаевна Цыренова Александра Жамьяновна Цыренова хоёр үрэhэ абагшадаар, Мария Екимовна Прохорова санитаркаар, Василий Жапович Цыренов хусашанаар хүдэлнэ. Эдэнэр даалгагдаhан ажалдаа эзэн ёhоор хандадаг, энэ хүдэлмэринүүдтээ олон жэлэй хугасаа соо хүдэлжэ, дүршэл шадабаритай болоhон нүхэд юм.

Энэ бишыхан коллектив байгша ондо Алцагай, Ториин, Оёорой совхозуудай «Мир», Ленинэй нэрэмжэтэ, XX партсъездын нэрэмжэтэ, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозуудай дүн хамта 75 мянган эхэ хони үрэжүүлхэ үрэhэ бэлдэхэ ёhотой. Тиимэhээ тэдэнэр ажалаа үглөөнэй 4 сагhaa эхилнэ, хусын үрэhэтэй түрүүшын машина 6 сагhaa тон холын Алцагай совхозой отарануудые хангахаяа ябана. Ингэжэ филиалайхид 8 сагта үрэhэ абаха хүдэлмэрээ дүүргэhээр лэ, hүүлшын ябахаяа байhан автомашинануудта hуужа, пунктнуудай ажалыень шалгахаяа ошодог гуримтай.

Манай жолоошод Василий Викторович Прохоров, Иван Николаевич Савельев, Зоригто Бальчинович Тарбаев гэгшэд ямаршье сагта даал[...]

[...] ердохи отделен[...] нидые, эмэ зу[...] жүүлхэ үрэhээр [...] дэ зоотехник [...] Леонид Иванов[...] хүдэлнэ.

Эдэнэрэй гэмэ[...] рал оройдоошье [...] Урдашье жэлнү[...] байгшашье ондо [...] haa тэдэнэрэй [...] муушалhан нэг[...] ороогүй.

Районой кол[...] зууд филиалнуу[...] рынь хэды шэ[...] хэрэгтэйб гэhэн [...] дэг юм. Эндэhэ[...] биндэ үглөөдэр[...] табидагбди.

Манай пле[...] бүхыдөө үрэhэ [...] үүлтэрэй 151 [...] лэ байгша ондо [...] үүлтэрэй 40, [...] үүлтэрэй 25, заб[...] рин ноохотой [...] дай түхэлэй 200 [...] дажа абаабди. [...] hээ биндэ хусан[...] сэд хангагдан[...] ниие дүршэлтэй [...] харууhалдаг. [...] үедэ үрэhэ үгэ[...] та зоотехническ[...] ёhоор холимол [...] шагдаhан зелен[...] үбhэн, морхооб[...] булэгдэhэн hүн, [...] дэгэн үгтэнэ. Үбэлжэлгын үед[...] дунда зэргээр [...] нер үбhэн, 1500 [...] ленко бэлэдхэгд[...] хусанууд тусха[...] үрэhэ үгэдэг ху[...] дөө хотондо ба[...]

Манай племп[...] гэр байрань, [...] ниинь бултадаа [...] шаршоо. Хусан[...] ра барюулха га[...] шулуунhaa эхил[...] зөөри байхагүй. [...] үрэhэ зөөдэг [...] нуудай ашаг[...] зорhоо үни ха[...] хуу хуушаршан[...] иимэ байдалтай[...] най коллектив [...] барилаад, шэнэ[...] урда табигдаhан [...] рилгонуудые бэе[...] лөө оролдонобди.

Племпредприя[...] жэлтэдээр гүйсэ[...] хай. Тиимэhээ би[...] лээд, үглөө бү[...] ной редакциин[...] хүдэлмэрилэгшэд[...] ажахынуудай от[...] пунктнуудай ажа[...] ганабди.

Энэ харюусал[...] мэриин үедэ ба[...] тусхай комисси [...] данхай. Эдэнэр му[...] нуудые шалгалс[...] Хаана ямар ду[...] нууд элирүүлэгд[...] саг дары хэмжэ[...]

Районойнгоо г[...] болохо хонин аж[...] шадань хурдана[...] хэ, хонидой тоо т[...] шоруулха, ашаг [...] нэмээхэ хэрэгтэ [...] лективэй оруул[...] жа байhан хубит[...] даа.

Б. Т[...]
Зэдын [...] племпре[...]

Дүрбэн министерствын эрдэм-шэнжэлгын болон проектно-конструкторска эмхинүүд «Хартаабха» гэhэн комплексно программа бэелүүлгэдэ хабаадалсаха юм. Тэрэниие Госстандарт мүнөө баталан абанхай. Хартаабхын шанарта, үрэhэ хүрэнгэдэ, үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдтэ тусхай эрилтэ баталдаг нормативно-техническэ документнүүдые зохёон табиха, шэнэлэн хараха гэжэ тус программа хараална.

«ХАРТААБХА» ГЭhЭН ПРОГРАММ[...]

Советскэ Союз дэлхэй дээрэ эгээн ехээр хартаабха ургуулдаг юм. Дэлхэй дээрэ ургаhан бүхы хартаабхын гурбанай нэгэ хубинь манай орондо таригдадаг байна. Хартаабхын тарималнууд ороohо таряанай ургамалhaa дутуугүй үргэн талмай эзэлнэ. Нэгэ гектар газарhaa малтагдаhан хартаабха нэгэ гектарай намарай хара таряанай хэмжээнэй белок, харин хоёр дахин ехэ углевод үгэдэг юм. Мүн хүнэй бэе махабадта хэрэгтэй «С» витаминай хахадынь шахуу хартаабхаhaa абтана. Эдэ бүгэдые хүн бүхэн мэдэхэ бэшэшье haa, энэ ургамалда онсо ондоогоор хандадаг байhанаа тэмдэглэжэ, тэрэниие «хоёрдохи хилээмэн» гэжэ нэрлээ бшуу.

Долоон миллионhoo дээшэ гектарта, тэрэ тоодо колхоз, совхозуудай гурбан миллион гектарта хартаабха таригдана. Орон доторнай жэлдээ дунда зэргээр 83 миллион тонно хартаабха суглуулагдадаг юм. Мүн хартаабха хэрэглэдэг эдеэ хоолой индустриин болон хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые тооложо барахаар бэшэ. Эгээл тиимэhээ хартаабха юугээршье hэлгэхээр бэшэ үнэ сэнтэй продукт болонхой. Тэрээгээр хоёр зуу гаран ондоо эдеэ хоол бэлдэжэ болохо гэжэ мэргэжэлтэд элирхэйлэнхэй.

Гэхэтэй хамта хартаабха ургуулха бэлэн хэрэг бэшэ. Удаан хадагалхада тэрэнэй шанар муудахаяа hанадаг. Юуб гэхэдэ, тэрэниие намарай hүүл тээшэ, ольhо унаhан хойно хуряана ха юм.

Тэрэниие ургуулха хүдэлмэри хүсэд оньhожоруулагдаагүй. Хартаабхын полидо хүдэлдэг техникэ зохёодог авторнууд үшөөл hанаhандаа хүрөөдүй гээшэ. Тиихэдэ газар таряалангай бүхы ургамалнууд соohoo хартаабха эгээн ехээр элдэб үбшэндэ нэрбэгдэдэг, хорхой шумуулда эдюулдэг юм.

Арбан хоёрдохи табан жэл хүрэтэр жэлдээ дунда зэргээр 90—92 миллион тонно хартаабха малтажа абадаг болохо гэжэ хартаабха үйлэдбэрилгэдэ болон арад зониие эдеэ хоолой энэ зүйлөөр хангалгада хабаатай бүхы хүдэлмэрилэгшэдые Эдеэ хоолой программа уялгалаа hэн. Энэ зорилгоёо дүүргэхын тула продукциин нэгэ единицэ үйлэдбэрилгэдэ гарадаг гаргаша хороохо зуураа, нэгэн доро ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэй. Тодорхойлон хэлэбэл, тогтонижонги ехэ ургаса үгэдэг гол зононуудта нэгэ центнер продукци үйлэдбэрилхын тула 0,6 — 1 хүн-часай ажалай гаргашатайгаар хартаабха үйлэдбэрилхэ ашаг үрэ ехэтэй технологическа арганuудые зохёожо нэбтэрүүлээл, ургасын шанар дээшэлүүлхэ, гээлтэ хоролтые доошолуулха шухала.

Хартаабхын селекци болон үрэhэ үсхэбэрилгэ hайжаруулхын, энээнэй үндэhэн дээрэ гектарай 400 — 600 центнер ургаса үгэдэг ажахын үндэр шэглэлтэй, мүн элдэб болзорто элеэшэдэг хартаабха үйлэдбэрилгые эмхидхэхын тула эрдэмтэд, таряашад ехэ оролдолго гаргана.

Газар таряалангай энэ hалбарида хэглэхэ юумэн үшөөл ехэ. Хуурай зүйлнүүдээр баян, элдэб үбшэндэ нэрбэгдэхэгүй, оньhон аргаар тарихада, хуряахада, мүн удаан саг соо хадагалхада гутахагүй хартаабхын сортнууд орондомнай хэрэгтэй.

«Хартаабха» гэhэн комплексно программа хадаа оронойнай хартаабха үйлэдбэрилгын нормативно-техническэ хангалта мүн гээшэ. Үйлэдбэриин эрхим түйлалтануудые болон эрдэмтэдэй шэнжэлэлгэнүүдэй hүүлэй үрэ дүнгүүдые хараалагдаhан гүрэнэй болон республиканuудай стандартнуудта, техническэ дүримүүдтэ нэгэдхэн оруулхые түсэблэгдэнэ.

«Хартаабха» гэhэн программын ёhоор, үйлэд[...] технологическа [...] нормативна шэнэ [...] дые табихаар хара[...] Эдэ эрилтэнүүдые [...] хын тула промыш[...] хартаабхын полидо [...] хэдэн ондоо шэнэ [...] тээн гаргаха гү, али [...] гаа техникэ hэлбэ[...] жуулха болоно. [...] тариха түхеэрэлгэ [...] рэгтэй. Мүн гутаhан [...] ха оньhон аргаар [...] шина бүтээн гаргаа[...] лоо. Гадна тэрэ [...] шада 6 тонноhоо [...] хартаабха илгаха [...] байха ёhотой.

Хартаабхын поли[...] дэг машинануудай шэ[...] тэнүүд тухай мүнөө [...] хойгоор хэлэхын [...] Юрэдөөл, тэдэнэй [...] техническэ арга [...] нарин нягтаар [...] ёhотой гэжэ хэлэлт[...] най тон шухала [...] лоно.

В. БЕ[...]
ТАСС-ай шэнж[...]

...ХУУЛИ БҮГЭДЫН ХАРХА ХЭРЭГ

дэлэй, авиазаводой, ЛВРЗ-гэй зарим цехүүдэй, «Теплоприбор» заводой, М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой, хүргэнүүдэй тумэр хэрэгсэлнүүдэй заводой коллективүүд тэрэ тоодо оролсоно.

Гэхэтэй хамта, районой олонхи предприятинуудта хуули болон журам будүүлигээр эбдэхэ ушарнууд үргэлжэлhээр гэжэ шалгалта харуулна.

Байгша оной найман hарын туршада ажалдаа гарангүй зайгуултаhанhаа, халаанай үедэ болодог зогсоолтонуудhаа уламжалан, бүхы дээрээ 50 мянган хүн-үдэр хоохоор hалаhан байна. Тиигэжэ олон мянган түхэрэгэй сэнтэй продукци үйлэдбэрилэгдээгүй hалаа бшуу.

Зарим ажалша коллективүүдые эндэ дурдахада болохо байна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын тумэр замай станци багахан коллективтэй юм. Гэбэшье хуули ба журам эбдэхэ ябадал эндэ олон үзэгдэнэ. Байгша оной 8 hарын туршада нэгэ хүн дээрэ абажа тоолобол, 209 үдэр хоохоор hалаhан байна. Энэ хугасаа соо тус станцин 13 хүн хулгай хэhэнэйнгээ түлөө уголовно харюусалгада хабадуулагдаа. Ажаллаадаг газартаа архидаха ушар али олон дайралдана. Жэшээлхэдэ, майн 6-най үдэр диспетчер Селезнев гэгшэ ажалдаа hогтуураар ерэhэн байгаа. Иимэ ушарнуудай олон байбашье, тус станцин нүхэдэй суд, hэргылэлгын совет гэхэ мэтэ ниитын эмхинүүд огто хүдэлдэггүй байба. Һэргылэлгын советэй түрүүлэгшэ станцин ахалагша инженер Васькин, нүхэдэй судай түрүүлэгшэ, ашаа зөөлгын талаар начальнигой орлогшо Корнеева гэгшэд албанайнгаа тушаалые хэмhээ үлүү гаргаhан хэрэглэhэнэйнгээ түлөө уголовно харюусалгада хабадуулагдаад байна. Тиимэ түхэлнүүд олониитын эмхинүүдые хаанаhаа хүтэлбэрилжэ шадахаб даа.

Районой хэдэ хэдэн предприятинуудта хүдэлмэришэдэй үсэлдэ орохо ушарнууд ушөөл олон дайралдана. 1983 ондо элдэб үсэлдэ орожо, хүн наhа бараhан байна. Предприятинуудта аюулгүйе сахиха гүрим, ажалай журам будүүлигээр эбдэhэн дээрэhээ тиимэ юумэн болоно бшуу. Тодорхойлбол, авиазаводой СМУ-гай хоёрдохи участогай начальник Цырендоржиев гэгшэ крановщигай үнэмшэлгэгүй бригадир Паньковые кранда hуулгаhан юм. Тэрэнь мэргэжэл шадабаригүй дээрэhээ нэгэдэхи даб-харта ажаллажа байhан хүдэлмэришэд Фомин, Нехорошев гэгшэдые гэнтын үсэлдэ оруулаа байна.

Ажал дээрээ архидагшад мүн лэ гэнтын үсэл тодхорто ороно. Жэшээлхэдэ, ЛВРЗ-гэй модельнэ цехэй хүдэлмэришэн Иванов гэгшэ ажал дээрээ үнгэрмөөр архидаад, тумэр харгы дээрэ унташаhан байгаа. Машинист Шелудько тэрэнние обёорноггүй бшуу.

Зарим организацинууд, тэрэ тоодо военкомат, милици болон арадай сууд олон хүнүүдые нэгэ сагта дуудажа, үйлэдбэрихөөнь hамшаадаг байна. Энээнhээ уламжалан, сууд гү, али военкоматай гэзэгүүр хүнүүд хэдэ хэдэн удаараа «тулхидэжэ» ябажа баатай болодог. Железнодорожно районой военкоматай инспектор Дудкина гэгшэ «Бурятферммаш» заводой 7-дохи цехэй хүдэлмэришэд Садыков, аха дүү Павловскин тон 3 hарын туршада ажалhаа гарангүй «амаржа» ябаа. Энэ дурдагдааша Дудкина уголовно харюусалгада хабадуулагданхай.

Районноймнай ажалша бүхы коллективүүдтэ hайн журам ба гүрим тогтоогдонхой гэхын аргагүй. Олонхи предприятинуудта ажалда оролго, гаралга хэтэрмэ ехэ байгаа. Киномеханическа заводто 150 хүн гаргагдаhан юм. Зүгөөр ажалай журам, ниитын гүрим сахиха талаар хүмүүжүүлгын хүдэлмэри эндэ муугаар ябуулагдана. Ажал дээрээ архидаг ушар олон. Жолоошод Наливайко, Глотов, Пестерев гэгшэд байгша оной январиин 20-до ажал дээрээ архидаад, бүхы хүдэлмэридэ hаад татаhан юм. Тэдэнэр удааhан соо зүбшэн хэлсэгдээгүй hэн. Гэбэшье, жолоошон Наливайко тэрэ зүбшэн хэлсэлгын hүүлээр дахинаа архидаад, аварии хэhэн байна. Тус заводой зарим хүтэлбэрилэгшэд журам сахиха талаар бусадта үлгэр жэшээ харуулдаггүй байна. Заводой директорэй орлогшо Симоненко, ахалагша инженер Янкелевич гэгшэд нэгэтэ бэшэ ажал дээрээ согтуугаар харагдаа. Тус заводто ажалай журам эбдэгшэд «мартагдангүй» моральна ба материальна урмашуулгада хүртэнэ. Жэшээлхэдэ, хүдэлмэришэн Журавлев ниитын гүрим эбдэhэнэйнгээ түлөө мартын эхэр заводой директорэй захиралтаар шангhаа хаhагдаhан юм. Зүгөөр апрель hарын захиралтаар үнөөхи Журавлевнай 80 түхэриг шанда хүртэhэн байна. «Бурятэнергоремонт» трестын 173-дахи ПМК-гай коллектив соо политическа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хайша хэрэгээр зоуулагдана. 180 хүнhөө бүридэhэн тус коллективтэ үнгэрэгшэ жэлдэ нэгэ хүн дээрэ соежа тоолобол, 672 үдэр гээлтэдэ ороно. Тиихэдэ тус hайхтан 67 хүн таларуулhан гэртэ абашагдаhан байгаа. Ажалай журам эбдэгшэдтэ тус ПМК-гай хүтэлбэриин зүгhөө шанга эрилтэ табигдаагүй гэжэ эдэ баримтанууд гэршэлнэ ха юм.

Пяташ элэжэтэ шалгалта хэхэдэ, участогай начальник, прораб, бригадирнуудын байраар уг, ажал дээрээ ули нэгэ хүдэлмэришэдэйнь олонхинь hогтуу байба.

3-дахи автотранспортно предприятидэ, 1266-дахи колоннодо ажалай журам hайн гэхын аргагүй. Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй турш үедэ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхиhээ сосуулбал, ниитын гүрим, ажалай журам эбдэхэ ябадал огто хорогогүй.

ЛВРЗ-гэй транспортна цех заводой үйлэдбэридэ шухала үүргэ дүүргэдэг юм. Гэбэшье, тус цехэй хүдэлмэришэдэй зүгhөө ажалай журам эбдэхэ, ажалаа хаяха, архидаха гэхэ мэтэ ушарнууд ехээр гаража байдаг. 1982 ондо нэгэ хүн дээрэ абажа тоолобол, 355 үдэр хоохоор hалаhан, 30 хүн тэрэ рүүлгын газарта абашагдаhан, 29 хүн ниитын гүрим эбдэhэн байгаа юм. Байгша ондо нэгэ локомотивна 4 бригадын гэшүүд ажалдаа шэл hогтуу байба. Гэбэшье эдэ бүхы муу муухай ябадалнуудтаа транспортна цехэй хүтэлбэрилэгшэд зохихо тобшолол хэнэгүй, ажалдаа hогтуу байhан ушарнуудые зүбшэн хэлсэнэгүй, дахинаа иимэ ябадал гаргахагүй тушаа хэмжээн абтанагүй.

Иимэрхүү жэшээнүүд ушөөшье олдожо болохо hэн. Зүгөөр бии байгаа дутагдалнуудаа дары усадхаха, үйлэдбэрин участок бүридэ ажалай журам улам шангадхаха эрилтэ мүнөө хурсаар табигдаад байна гэжэ үшөө дахин тэдэ эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ hануулха хүсэлтэйбди.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он), байгша оной июниин Пленумуудай шиидхэбэринүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй «Ажалай социалис журам бэхижүүлхэ талаар хүдэлмэрине шангадхаха тухай» тогтоолые, ажалша коллективүүд тухай Хуулиие предприяти, организаци, эмхи зургаан бүридэ бодото дээрэнь бэелүүлхын тула партийна, совет органууд, захиргаанай зургаанууд ба үргэн олониитэ бүхы оролдолгоёо гаргаха уялгатай.

А. ПРОКОПЬЕВ,
Железнодорожно районой прокурор.

ДЕПУТАТ — АРАДАЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

НАЙДАМТАЙ НҮХЭР

— Николай Васильевич Мусин манай сомоной Соведэй эрхим депутадуудай нэгэн. Даалгагдаhан уялгаяа гүйсэдөөр мэдэрэн, тэрээндээ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг хүн. Һунгагшадай захяануудые дүүргэхэ хэрэгтэ Николай Васильевич ехэ оролдолго гаргадаг юм. Богонёор хэлэхэдэ, найдажа болохоор хүн даа,— гэжэ Эгэтын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Жамьян Цыренжапович Гармаев үнгэрhэн зун хөөрөө hэн.

...Үнгэрhэн зун Яруунын районой «Дружба» колхозой түб болохо Мужыха тосхонhоо 2—3 модоной зайда оршодог «Улаан Туяа» совхоз хүрэжэ ерэхэдэмнай, үргэн, ута үйлсын хоёр хажуугаар бодхоогдоhон томо томо байшан гэрнүүд жэрылдэн, ялайтар аршаатай сонхонуудынь наранай гэрэлдэ туяаран: «Наашаа, манайда орыт»,— гэhэндэл уряалан байгаа бэлэй. Тосхоной үйлсэдэ хонжэн. Энэнэшье бидэндэ ойлгосотой hэн. Юуб гэхэдэ, хүдөө нютагуудта үбhэ, таряа хуряалгын үедэ сүлөөтэй зон үсөөн байдаг ха юм. Үйлсын нүгөө хажуугаар түргэ-түргэн алхалжа ябаhан хүбүүнhээ нүхэр Мусинай гэр али багтаб гэжэ асуухадамнай, үйлсын нүгөө захада байhан «Беларусь» түхэлэй трактор тээшэ заажа:

— Тэрүү тэрэ тракторай хажуудахи гэр,— гээ hэн.

Хүхэхэн үнгэтэй «Беларусин» хажууда ерэжэ, машинаhаа гарахадамнай, залуухан, үндэр бэетэй хүбүүн тракторай хажуугаар эрьелдэн, энэ тэрэ шүрэбысэнь мушхана, тооhо шоройень аршана. Тээ саанахананя ДТ-54 түхэлэй трактор заhабарилалсажа байhан Николай Васильевич бидэнние обёоржо, лаблан дүтэлбэ..

— Энэ Мусинай хоёрдохи хүбүүн Толя гээшэ. Үбhэ хуряалгада эсэгэтэеэ гаралсахаяа бэлдэжэ байна ха,— гэжэ районой үрэhэнэй экспедицинн начальник Николай Галсан-Доржиевич Будаев тэрэ хүбүүнэй шадамар бэрхээр ажаллахыень hайшаан хараха зуураа, бидэндэ хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, Мусинай даадаг бригадынхид тэрэ үдэр үбhэ бэлэдхэлгэдээ тарахаяа түхеэржэ, тракторнуудаа үшөө дахин шалган байгаад hэн. Тэдэнэр дүтэхэнэ оршодог Мужыха гэжэ газарай 215 гектар ногоо сабшаха, мүн тэндэhээ саашаа 30 модоной зайда оршодог сабшалангай ургаса хуряаха түсэбтэй бэлэй. Звеногойхид энэ халуун хаhадаа бүришье эртэнhээ бэлдэжэ эхилээ. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр Мужыхада оршодог хуушан байраяа шэнэлэн заhабарилжа, хабарай тарилгын, үбhэ бэлэдхэлгын болон бусадшье хаhада олон хүнүүдэй байрлажа ажаллахаар уужам, томо хамтын байра болгоо. Мүн даалгагдаhан сабшалангаа уhалха, наг шэбхэ тараан үтэгжүүлхэ талаар ехэхэн хүдэлмэри хээ. Ниитын адууhа малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө энэ звеногойхид бүхы хүсэ шадалаараа оролдодог юм.

Депутат Мусинай хүтэлбэрилдэг звено 6 хүнhөө бүридэнэ. Хорёод жэлэй туршада Николай Васильевичтай ээм ээмээ түшэлсэн, бэе бэеэ ходоодоо дүнгэлсэн, бэрхэшээлэй тохёолдоходо, хамта дабан ябаhан Санжимитып Цыренович Цыренов звеногой эгээл дүршэлтэй, эгээл үнишэй гэшүүн болоно. Комсомолец Николай Мамакин 2—3 жэлэй туршада эндэ ажаллажа ябабашье, нүхэдэйнгөө этигэл найдабарида хүртэжэ үрдинхэй.

Сергей Мусин эсэгынгээ даадаг звенодо гурбан жэл хүдэлжэ, ажалай амта hайнаар таниха болоhон. Харин мүнөө Анатолий ахынгаа мүрөөр дабшажа, абынгаа ажалайнь баян дүй дүршэлые хубаалдан ябана. Толя звено соогоо эгээл залуу гэшүүниинь юм. Тэрэ мүнөө жэл 9-дэхи класста hурана. Ерэхэ зунай үбhэндэ бүришье эршэмтэйгээр ажаллажа, абынгаа жолоододог техникэнүүдэй — комбайн, тракторай оньhые шудалхаар зэhэнхэй.

Николай Васильевич тракторай тоhондо зууража харлашаhан нюуртай хүбүүгээ хаража энеэбхилэн, өөрынгөө ажабайдалые дурдана.

— Эгээл энэ Толиин наhанай үхибүүн ябахадамни, манай бүлэ Ульяновск хотоhоо Буряад орон зөөжэ ерэhэн юм. Тиихэдэ 1952 он байгаа hэн хаш. Би 7 класс дүүргээд, hүүлээрнь механизаторнуудай hургуулида ороо hэм. Бүри багаhаа прицепщигээр ажаллааб. Трактористшье ябааб. Һүүлээрнь 17 жэлэй туршада жолоошоноор хүдэлөөб. 1966 онhоо хойшо таhалгаряагүйгөөр түрэл ажахыдаа ажалланаб. Ажахымнай түрүүн «Дружба» колхозой хоёрдохи отделени байhанаа, 1972 ондо «Улаан Туяа» совхоз боложо hалаа hэн,—гэжэ хөөрэнэ.

Түрүү механизаторай хани нүхэр Елена Васильевна мүн лэ зугааша, налгай зантай эхэнэр байшоо. Тэрэ үргэн үйлсын хоёр захаар бодоhон үндэр томо байшангуудые заажа:

—Харыт даа, hүүлэй жэлнүүдтэ нютагаймнай түхэл шарай ятараа хубилаа гээшэб! —гэжэ бахархана. — Залуушуулшье эндэмнай олон болоо. Клубтамнай саг үргэлжэ hонирхолтой удэшэнүүд үнгэргэгдэдэг. Ямаршье ажалда оролдолго, эрмэлзэл лэ хэрэгтэй ха юм. Хүнэй өөрөө оролдоогүй hаа, юун бүтэхэб даа.

Зүб даа, ямаршье ажалда эрмэлзэл хэрэгтэй гээшэ. Хэрбээ Николай Васильевич өөрынгөө урда тодорхой зорилгонуудые табин, эдэнние заал hаа бэелүүлхэб гэжэ бодонгүй ябаhан hаа, магад иимэ амжалта туйлахашье hэн бэзэ. Зүгөөр тэрэнэй оролдолгын, эрмэлзэлэй хүсөөр ажал хэрэгынь урагшатай hайнаар ябана бшуу. Нютагайхидынь, хамта ажалладаг нүхэдынь тэрэнние сомоной Соведэй депутадаар hунгаа. Энэ үндэр найдабариень харюулхын тула тэрэ мүн лэ үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө, илангаяа залуу үетэндэ hургаал, жэшээ харуулна. Тэрэ 1980 оной үбhэ хуряалгада түрүүлжэ, район доторoo шалгараа hэн. Энэшье жэл мүн лэ эрхим дүнгүүдые туйлажа шадаа. Иигэжэл ажалша хүнэй ажал баяр хоёрынь нэгэдэн, ажабайдалайнь жаргал болоно гээшэл. Тиимэhээ тэрэнэй наhанайнь харгы ходоодоо арюун, ажал хэрэгынь урагшатай байхал.

Депутат Мусинние арадай түлөөлэгшэ болгоходоо, нютагайнь зон айхабтар hайхан хэрэгэй эхи табяа гээшэл. Тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо талаар, ажахын саашанхи хүгжэлтэдэ тэрэнэй — депутадай оруулhан хубита ехэ. Сомоной Соведэй түрүүлэгшэ тэрэнние найдамтай, hайн, ажалша хүн гэжэ дэмы магтаагүй байна.

Х. ДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: депутат **Н. В. Мусин.**

Яруунын район.

Н. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын нейрохирургическа отделенидэ мэргэжэл түгэс врачнууд хүдэлнэ. Тэдэнэй дундаhаа врач-нейрохирург Гомбожаб Далериевич Намсараев орёо нарин операцинуудые, тэрэ тоодо хүнэй уураг тархида, эрхим hайнаар хэдэгээрээ олондо мэдээжэ болонхой. Долёобортоо домтой энэ врач гансашье аргалуулагшадтаа хүндэтэй бэшэ, харин суг хүдэлжэ байгаа нүхэдэйнгөө, бүхы больницын коллективэй зүгhөө hайшаал магтаалда хүртэдэгынь тэрэнэй эрдэм бэлиг, үндэр мэргэжэл гэршэлнэ ха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: врач-нейрохирург Г. Д. Намсараев, медсестра Т. С. Варфоломеева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...ЛУУ ЭРДЭМТЭД

...дэй академиин Сиби...радай филиалай Нии...дта хэлэ, бэшэгэй ... нэрэ зэргэ олгохо ... зэлжээтэ зүблөөн ...ваhaa, Ленинградhaa, ...ротоhaa, Элистэhээ, ... суглараhан эрдэм... хүдэлмэридэ хабаадаа. ...(хэлэн), С. П. Соктоева ...й диссертацинуудые ...лсэбэ.

...«Тувада литератур... хүгжэлтэ» гэhэн ...той байгаа. Тэрэнь Си... литературануудай нэ... зохёолой шүүмжэл... шэнжэлгын гол шухала ... шэнжэлhэн томо ... сэгнэгдээ. Литера... шүүмжэлэл тухай, ... hайханай журнал... байгуулалтын практикатай холбоон тухай КПСС-эй ЦК-гай мэдээжэ тогтоолнууд, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй материалнууд иимэ хүдэлмэринүүдэй тон хэрэгтэй байhые гэршэлэн харуулна. Уран зохёолой шанар тухай, литературно-уран hайханай шүүмжэлгын ниитын үүргэ тухай дурсагдагша тогтоолнууд соо, Пленумэй материалнууд соо эли тодоор хэлээтэй бшуу.

С. Соктоева «Буряад хэлэнэй хориин диалектын консонантизм» (экспериментально-абяанай шэнжэлгэ) гэhэн хүдэлмэриеэ зүбшэн хэлсэлгэдэ табяа. Тус хүдэлмэри хадаа бүхы Сибирьтэ хэгдэжэ байhан олон жэлэй коллективнэ темын нэгэ хуби болоно. Тэрэнь СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Түүхын, хэлэ, бэшэгэй болон философиин институдай экспериментально-абяанай шэнжэлгэ хэдэг лаборатори соо, Сибириин научна түбүүдэй фонетическэ лабораторинууд соо ябуулагдадаг юм. Рентгенэй болон бусад оньhон аргаар 11 мянганhaa үлүү абяан шэнжэлэгдэжэ, элдэб түхэлэй hургуулинуудта буряад үхибүүдые ород болон хари хэлэнүүдтэ hургаха онол арга бэдэрхэ талаар туhатай хүдэлмэри хэгдэбэ гэжэ сэгнэгдээ.

Эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө диссертаци хамгаалhан нүхэдэй хүдэлмэрие тусхай совет дэмжэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Аттестационно дээдэ комиссиин үмэнэ зууршалха гэжэ тогтообо.

Онсолон хэлэхэдэ, 1979 оной октябрь hapa соо байгуулагдаhанhaa хойшо дурсагдагша совет олон эрдэмтэдые бэлдэжэ гаргаа. Ниитын эрдэмэй институдай энэ соведэй зүблөөн дээрэ диссертаци хамгаалhан 9 хүнэй хүдэлмэри СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Аттестационно дээдэ комиссида баталагдаhан байна. Тиимэhээ энэ совет Сибириин болон Хальмагай эрдэм-шэнжэлгын зургаануудта хүдэлмэрилхэ эрдэмтэдые бэлдэлгын гулэмта болонхой гэжэ сэгнэлтэй.

Э. УЛАНОВ,
хэлэ, бэшэгэй эрдэмэй кандидат.

Монгол һайхан орондо

АРАДАЙ МЕДИЦИНЫН НЮУСАНУУД

МНР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын Улаан-Баатартахи Арадай Медицинын институт арбан жэлэйнгээ ойе hаяхан тэмдэглээ юм. Үнгэрhэн жэлнүүдтэ тэрэ домто ургамалнуудай шанар шэнжэ тайлбарилха талаар эрдэм-шэнжэлэлгын томо түб болоо.

Эм домто ногоо болон бусад ургамалнуудые үргэнөөр хэрэглэдэг байhан урданай эмшэдэй хүнүүдые аргалха онол аргануудаар мүнөөнэй эрдэмтэд болон врачнуудай ехээр hонирходог байhаниинь ёhо руугаа юм бээз гэжэ институдай директор, Монголой Арадай Республикын Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, медицинын эрдэмэй доктор Цэндийн Хайдав манда хөөрэнэ. Байгаали гээшэ олон ондоо үбшэн тахал аргалха зүйлнүүдтэй барагдашагүй «аптекэ» мүн. Гансал Монголдо 600-hаа дээшэ үнэтэ эм домто ургамалнууд тоологдодог. Тэдэнние танижа абаха, мүнөөнэй эрдэм ухаанай үндэhөөр хүнэй аша туhада хэрэглэхэ шухала зорилгые манай коллектив шиидхэдэг юм, — гээд эрдэмтэ хэлэбэ.

Хуушан монгол, санскрит ба түбэд хэлэн дээрэ медицинын талаар гараар бэшэгдэhэн эртэ урдын номуудай онсо шухаг библиотекын институдта суглуулагданхай байhые анхармаар. Тэндэнь хэдэн зуугаад рецепт, зураг бии. Элдэб үнгэтэй торгоор орёогдоhон багса хуудаhанууд, хуушаржа харлашаhан үнэтэй модон гонзогорхон хайрсагууд тагууд дээрэ табяатай. Эртэ урдын папирусууд тэндэнь хадагалаатай юм ха. Гараар бэшэгдэhэн эгээл үнинэй номуудынь VII — IX зуун жэлнүүдтэ хабаатай байна.

Мэргэжэлтэд тэдэнние оршуулжа, наринаар шудалжа, гуримшуулаад, эгээл туhатай, ехэ ерээдүйтэй шэглэлнүүдые саашанхи хүдэлмэридөө хэрэглэхын тула шэлэжэ абадаг юм. Харин зундаа Монголой заха хизааргүй тала дайдын элдэб ногоогоор бүрхөөгдэхэдэ, олон тоото экспедицинүүд республикын элдэб районуудаар таража, эм домдо ородог үнэтэ ургамалнуудые суглуулдаг, тэдэнэй нөөсэнүүдые тодорхойлдог байна.

Социалис оронуудhaa эльгээгдэhэн мүнөөнэй шэб шэнэ аппаратураар хангагдаhан тусхай лабораторинуудта шэнэ эмүүд бүхы талаhаа шэнжэлэгдэдэг.

Мүнөө үедэ орөной элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудта монгол заншалта медицинын рецептээр бэлдэгдэhэн арбаад эм амжалтатайгаар нэбтэрүүлэгдэнхэй. Тэдэнэй тоодо врачнуудай эгээл үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэн, юрэнхыдөө, хүнэй бэе махабадта нүлөөлдэг, шуhанай гаралгые зогсоодог, нервдэ, зүрхэ hудалда hайнаар нүлөөлдэг эмүүд бии юм.

Манай институдай амжалтатай, үрэ түгэс хүдэлмэри гол түлэб Советскэ Союзай эрдэмтэд-медигүүдэй али бүхы талын нягта харилсаа холбооной үрэ дүн болоно гэжэ Ц. Хайдав онсолон зааба. Бидэ үе үе болоод лэ эрдэм ухаанай номуудые халан абалсадагбди, мэргэжэлтэдээ нэгэ нэгэндээ эльгээдэг гээшэбди. Зарим темээр сугтаа хүдэлдэг байнабди. Манай хүдэлмэрилэгшэдэй хахадhaa олонхинь совет дээдэ hургуулинуудые дүүргэhэн байна.

Арадай медицинын институт хадаа элүүрые хамгаалгын национальна системын шэнжэлэлгын ба материальна баазые бэхижүүлхэ, саашадань нарижуулан hайжаруулха тухай МНР-эй парти, правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын эли тодо гэршэ жэшээ мүн.

В. ТОМИЛИН,
ТАСС-ай корр.

Улаан-Баатар.

ХАМТЫН ЭКСПЕДИЦИ

УЛААН-БААТАР. МНР-эй газар дайда дээрэ хүдэлдэг монгол-совет комплексно биологическа хамтын экспедициин коллектив ээлжээтэ хаhые түгэсхэбэ. Экспедициин 15 шахуу отряд Монголой бүхы нютагуудай ургамалай ба ан амитадай аймаг шэнжэлхэ талаар жэлэй программые амжалтатайгаар дүүргээ юм.

МНР-эй ургамалай аймаг болон ан амитадые шудалха, тэдэнние ашаглан хэрэглэхэ талаар эрдэм ухаанда үндэhэлhэн заабаринуудые бэлдэхэ гээшэ экспедициин гол зорилго мүн. Интернациональна коллективэй хүдэлжэ эхилhэн 10-hаа үлүүтэй жэл соо горитой хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдэhэн, хэдэ хэдэн ехэ шэнжэлгэнүүд үнгэргэгдэhэн, ехэ материал суглуулагдаhан байна. Энээнэй урда тээ эрдэм ухаанда мэдээжэ бэшэ байhан 20 шахуу янзын шэнэ ургамалнууд бүридхэлдэ абтаhан, долоон мянганhaa дээшэ шумуул элирүүлэгдэhэн, Зүүн Монголой, Гобиин, Хангайн шэлэнүүдэй ургамалнууд наринаар шэнжэлэгдэhэн байна. Тэрээнhээ гадна кулан, зэрлиг тэмээн, джейран болон бусад зэрлиг элдэб амитадай ажамидаралда хабаатай hонирхолтой нээлтэнүүдые эрдэмтэд хээ юм.

(ТАСС).

ТАСС — АПН
ХИЛЫН СААНАҺАА

ГЕНЕРАЛЬНА АССАМБЛЕЙН СЕССИ

ООН-ой Ге...блейн зургаа... (эрхын асуу...лдаг) боло...дэй үедэ ...харилсаануу...гүй тухай ...вор баталха ... Союзай ду... анхарал хан...ласхоорондын ... энэ докумен... дээрэ хүдэлхэ ... тэрээндэ ха... хэлсэнэ. Де...хинь Совет...схэлые дэм... бэелүүлхэ гээ...гүй шуха... гэжэ тоолоно. ...рганай буу ...лдэн бүтээ... ...буу хүсэтэй ...жо, дэлхэйн ... сэрэгүүдээ ... байхадань, ...орондохи ха... хэрэглэхэгүй ... ехэ удха ша... тэдэнэр тэм...

... асуудал... хэрэглэжэ гү, ...шиидхэхэ гэhэн империалис ээрхэг түримхэй бүлэгөөрхидэй олон тоото hэдэлгэнүүдые гаргажа байhан тухайнь hүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүд элирхэйлэн харуулна гэжэ Ливиин түлөөлэгшэ М. А. Шеллид мэдүүлээ. Хүсэ хэрэглэhэнэй ашаар арадуудай хуби заяае зонхилон шиидхэхые бүлэг гүрэнүүдэй оролдожо байдаг саг үнгэрөө гэжэ тэрэ хэлэбэ. Гэбэшье мүнөө колониальна ээрхэг түримхэй политикада бүри ехэ хүсэн зорюулагдана.

Хүсэ хэрэглэхэгүй тухай договор баталхые США буруушаадаг байна гэжэ Кубын түлөөлэгшэ Хуана Нуньес тэмдэглээ. Вашингтоной гэмээр hүжэрөөгдэhэн зэбсэгтэ хёмороо зүришэлдөөнүүдhээ дэлхэй дээрэ шахардуу шанга шэнэ газарнууд бии болоно. Кубада, Никарагуада, Карибска бассейнэй ба Түбэй Америкын бусад арадуудые Холбоото Штадууд будүүлиг муухайгаар хардана, гүрдэнэ, США-гай хабаадалгатайгаар булимтаран эзэмдэгдэhэн араб газар нютагуудта хүнэй шуhан адхарна, Афганистан болон Кампучидахи байдалые хүсөөрөө буруу hүргэхэ гэhэн hэдэлгэнүүд гаргагдана.

Ээрхэг түримхэй ябуулганuудай иимэ баримтанууд үшөөл олоор дайралдана. Эдэ бүгэдэ дэлхэйн политикада хүсэ хэрэглэхэгүй гэhэн гол ёhоной шухала удха шанартай байhые элирхэйлэн харуулна гэжэ СРВ-гэй түлөөлэгшэ Ле Ким Чыонг тэмдэглээ. Ядерна дайе буруушааха тухай декларациие hайшаан абалга хүсэ хэрэглэлгын аюулые усадхаха талаар шэглүүлэгдэhэн хэмжээ ябуулгануудай нэгэниинь болоно. Тэрэнэй проектые Советскэ Союз ООН-ой Генеральна Ассамблейн энэ сесси дээрэ дурадхан табяа hэн.

Эб найрамдал болон уласхоорондын аюулгүй байдалые бэхижүүлхэ талаар шэглүүлэгдэhэн ООН-ой ажал ябуулга шухала удха шанартай байна гэжэ БССР-эй түлөөлэгшэ А. Н. Бубен мэдүүлбэ. Энэ документые hайшаан абалга эб найрамдалые бэхижүүлгын, ядерна дайе зайсуулан саралгын найдамтай эрхэ нүхэсэл болохо зэргэтэй гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

ХАНОЙ. «Мүнөө үеын совет-вьетнамай харилсаа холбоон» гэhэн темээр эндэ үнгэргэгдэhэн семинар СССР-эй ба СРВ-гэй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорой табан жэлэй ойдо зорюулагдаhан байгаа. Совет-вьетнам, Вьетнам-совет хани барисаанай бүлгэмүүдэй делегацинууд, хоёр ороной олониитын түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаба.

СОВЕТ-ВЬЕТНАМАЙ ДОГОВОРОЙ ОЙДО

Вьетнамай революциин алхам бүхэн, тэрэнэй туйлалтанууд Советскэ Союзай интернациональна туhаламжатай, али бүхы харилсаа холбоонтой таhаршагүй холбоотой юм гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Табан жэлэй урда тээ гар табигдаhан договор хадаа хоёр ороной хоорондохи харилсаае хүгжөөлгын замда шухала шата болобо. Энэ түүхэтэ документын үндэhөөр совет-вьетнам харилсаан хэлбэришэгүйгөөр үргэдэнэ. Энэнь имагтал хоёр талын аша туhада харюусана бэшэ, харин социалис ханин нэгэдэлые бэхижүүлнэ.

ООН-ой АЮУЛГҮЙН СОВЕДТЭ

НЬЮ-ЙОРК. Ливанда байдаг ООН-ой саг зуурын хүсэнүүдэй эрхэ түлөөлэлгые Аюулгүйн Соведэй үшөө зургаан hараар hунааhан ушар энэ орон дотор тон аюултай оршон байдалай тохёолдожо байhан тухай элирхэйлэн гэршэлнэ. Американ далайн ябаган сэрэгшэдэй сүридэлдэнь ородог «олонациональна хүсэнүүд» гэдэгэй эндэ байлгагдаhанhaa, мүн Израилиин сэрэгүүдэй ороной урда хубиие булимтаран эзэмдэhэнhээ уламжалан, эндэхи байдал орёо түгшүүрилтэй байна бшуу.

Сириhээ ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэ Д. Аль-Фатталь Аюулгүйн Соведэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Холбоото Штадуудай дэмжэлгээр тухиралгаар недондо зун Израилиин үүдхэhэн ээрхэг түримхэй ябуулганууд Ливанда туйлай ехэ уршаг тойбо татаhан байна. Ээрхэг түримхэйшүүл болон Ливанда амгалан тайбан байдал хангаха арабууд хоорондын хүсэнүүдые нэгэ зэргэдэ табихые Вашингтоной, Тель-Авивай оролдожо байhыень тэрэ эрид буруушаагаа.

РЕЙГАНЭЙ ЗАХИРГААНДА БОЛОҺОН ХУБИЛАЛТАНУУД

ВАШИНГТОН. Дүтын Зүүн зүгтэ байдаг США-гай президентын тусхай түлөөлэгшэ Р. Макфарлейнние национальна аюулгүйн талаар өөрынгөө туhалагша болгожо томилhон тухайдаа Рейган соносхобо. Тушаалhaa бууха баатай болоhон Дж. Уоттын орондо дотоодын хэрэгүүдэй министрээр hаяхан томилогдоhон У. Кларкые тэрэ энэ тушаалда hэлгэхэ байна.

Шэнэ томилолгонуудай болоходонь, Сагаан байшанда ээрхэг түримхэй, милитарис хараа шэглэлдэнь ямаршье хубилалтануудай болохогүй байhыень захиргаанай бүридэлэй хубилалтанууд элирхэйлэн гэршэлнэ.

СОЁЛОЙ hОНИН

ЗАХААМИНАЙ РАЙОНДО

Буряадай Ленинэй орденто оперо болон баледэй академическэ театрай бүлэг артистнар хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые хангахаяа Захааминай район ошоо hэн. Артист Б. Бороевой хүтэлбэри доро ябаhан энэ бригада ажахынуудаар ябажа, хорёод концерт харуулаа.

Буряадай АССР-эй арадай артистнууд Л. Протасова, Н. Панчуков, артистнууд А. Буянаев, С. Бадмаев гэгшэдые хүдөөгэй ажалшад халуунаар угтаа. Буряад арадай дуунууд, шог ёгтото хөөрөөнүүд, баледhээ хэhэгүүд концертын программада оруулагдаhан байна.

Н. САНЖИЕВ.

Валентина Шагдаровна Гунгарова Хэжэнгын хүгжэмэй hургуулида арбан зургаан жэлэй туршада багшалжа байнхай. Энэ хугасаа соо гэрэнэй hурган хүмүүжүүлhэн олохон хүбүүд, басагад мүнөө мэргэжэhэн хүгжэмшэд, дуушад болонхой.

—Ямаршье ажал hайхан, хүндэтэй юм. Механизатор, малшан гү, али эрдэмтэн байг—илгаагүй, хүн бүхэн хүгжэмэй талаар эрдэм мэдэсэтэй, хүгжэмэй нэгэхэншье инструмент дээрэ аялга, дуу гаргажа шадаха ёhотой. Тиимэhээ хүүгэдые бага балшар наhанhаань хүгжэмдэ дуратайгаар хүмүүжүүлхэ гээшэ ,тон шухала гэжэ Валентина Шагдаровна тоолодог юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. Ш. Гунгарова hурагшадтаяа хэшээлэй үедэ.

А. ЧЕПАКИНАЙ фото.

hОНИРХОЛТОЙ ВЫСТАВКЭ

Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй ахалагша багша, натуралист Геннадий Михайлович Лепинских гэгшын фото-выставкэ тус техникумэй гол байшан соо нээгдэбэ. Энэнь хадаа тэрэнэй долоодохи выставкэнь болоно. Энээнhээ урда фото-зурагайнь харалга Улаан-Үдэ хотын «Эрдэм», «Прогресс» гэжэ кинотеатрнуудай фойе соо үнгэргэгдэжэ, хүн зоние ехээр hонирхуулhан байгаа.

Геннадий Михайлович мэргэжэлээрээ инженер-геодезист юм. Олон жэлдэ Буряад ороной дэбисхэр дээрэ топографическа экспедицидэ ябаа, штатна ангуушанааршье хүдэлөө. Тиихэ үедөө манай нютагай байгаалитай hайнаар танилсаhан байна. Зэрлиг ан амитадай болон шубуудай ажамидаралые ажаглажа, тэдэнэй дүрэ, зурагуудые фотоаппарадаар буулган абадаг, дневнигэй хуудаhанууд дээрэ хараhан, үзэhэнөө бултыень тэмдэглэн бэшэдэг байгаа.

Дэбтэр соогоо тэмдэглэhэн баримтануудаа хэрэглэжэ, Г. М. Лепинских 1981 ондо «Байгал» журнал соо ангуушад тухай повесть толилоо, 1982 ондо «Амитад тухай хөөрөөнүүд» гэhэн багахан хэмжээнэй ном гаргаа. Энэ ном соо авторай буулгаhан хэдэн арбаад фото-зурагууд хабсаргагданхай. Геннадий Михайлович дээрэ дурсагдаhан зохёолнуудаа байгаалида дуратайшуулда зорюулаа.

Мүнөө нээгдэhэн выставкэдэ ехэхэн хэмжээнэй 150 фото-зураг табигданхай. Эдэнэй дунда үнгэтэ фотонууд олон бии. Выставкэ урданайхиhаа гуримтайгаар эмхидхэгдэнхэй. Зэрлиг ан амитадай зурагууд 2 ехэ бүлэг боложо таhаранхай: зэрлиг ангууд болон шубууд. Эдэнэр тус тустаа 3—3 түрэл боложо хубаарна: туруутад, арhаятад, үнэтэй арhатай ангууд; мяхаша, уhанай болон ойн шубууд. Шубуудай үндэгэтэй, дальбараатай уурхайнуудай фото-зурагууд амяраа табигданхай.

hайн шанартай, хүниие гайхуулмаар юрэ бусын фото-зураг буулгахын тула натуралист Г. М. Лепинских хубиингаа амаралтын болон сүлөөтэй сагые hалгаадаг. Жэшээнь, гурбан хубүү дахуулhан эмэ баабгайн дүрые буулгахын тула Баргажанай заповеднигтэ табан үдэр ба hүниин туршада шулуунай хабшуу соо хорожо хэбтэhэн байна. Выставкэдэ табигдаhан олон зүйлнүүдэй дундаhаа онсо тэмдэглэмээр иимэ фотографинууд бии. «Зэрлиг орон», «Гүрөөhэн», «Бугын тугалнууд», «Хандагай морин хоёр», «Эбhээлжэ hууhан шоно», «Шандага hая бараад, тэрэниие тоншожо hууhан харсага», «Гүлгэдтээ хэбтэhэн үлэгшэн шоно» — эдэ зурагуудые харагшад ехэтэ hайшаана.

Г. М. Лепинских манай нютагта дайралдадаггүй хара гриф-бүргэдэй дүрсые Зэдын райондо сохижо шадаа. Гриф хадаа Монголой үргэн дайдада, Дунда Азида дайралдадаг, үхэhэн амитадай hэеэр хооллодог мяхаша шубуун шуу.

Г. М. Лепинских «Агнуури ба агнууриин ажахы» гэжэ бүхэсоюзна журналда саг үргэлжэ статьянуудые бэшэдэг, тэрэнэй олон фотонууд энэ журналай хуудаhануудта барлагдаhан байдаг юм.

Фотограф, багша, натуралист Лепинских гэгшын Буряад нютагай байгаалида зорюулhан фотовыставкэ ургажа ябаhан залуу үетэниие түрэл байгаалидаа дуратайгаар хүмүүжүүлгын нэгэ найдамтай зүйл болоно гэжэ тэмдэглэлтэй. Улаан-Үдэ хотымнай хэдэн зуугаад hурагшад, студентнэр, гүрэнэй алба хаагшад болон завод, фабрикануудай хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ выставкэтэй танилсажа, hонирхон харабад. hанамжа, дурадхалнуудайнь дэбтэр соо тэдэнэй hайшаал, гайхал дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэнхэй.

М. ГЫЛЫКОВ,
биолог-охотовед.

ЗҮЖЭГ, ДУУН, ШҮЛЭГ...

Буряадай АССР-эй Соёлой министерствын, Арадай уран бэлигэй болон соёлгэгээрэлэй худэлмэриин республиканска научно-методическа түбэй үмэнэhөө hарадаа нэгэ дахин гарадаг «Репертуарай хуудаhанай» ээлжээтэ номер тараагдаба. Тэрэнэй гол темэ—Совет алтан хуулиин нараар гиигүүлэгдэhэн Буряад ороноймнай мүнөөдэрэй ажабайдал... Эндэ поэдүүд Солбон Ангабаев, Жорж Юбухаев, Владимир Намсараев гэгшэдэй уран шүлэгүүд барлагданхай.

«БАМ—минии хуби заяан» гэhэн Сергей Манжигеевэй шэнэ дуун түрүүшынь хуудаhанда ниитэлэгдээ. Поэт Михаил Шихановай үгэ дээрэ бэшэгдэhэн энэ дуун соо нимэнүүд мүрнүүдые уншанабди: «Байгал-Амарай, Байгал-Амарай зам—дурлаhан манай зүрхэн соогуур ханхиныш!» Мүн энэл номерто мэдээжэ композитор Базыр Цырендашиевай «Буряад орон тухай дуун», «Үүрэй сайхын урда тээ» гэhэн дуунууд үгтөө. Тиихэдэ Юрий Ирдынеев поэт Цырен-Базар Бадмаевай үгэ дээрэ бэшэhэн «Хүнэй табисуур» гэhэн дуугаа хүдөөгэй уран hайханай самодеятельностиин эдэбхитэдэй анхаралда дурадхана.

Энэл номерто уран зохёолшо Цэрэн Галановай «Холын бэри» гэжэ нэгэ үйлэтэй, хоёр үзэгдэлтэй hонирхомоор пьесэ толилогдобо. «Түрүүшын саhан» гэжэ рассказайнгаа удхаар энэ пьесэ найруулхадаа, авторынь интернациональна темые гол үндэhэн болгоhон байна. Ород врач басаган Галя буряад инженер хүбүүн Гармын hамган боложо, нүхэртөө хамта холын гүүртэдэ байдаг Гармын гэртэхиндэ айлшан бууна. Саашадаа юун болоhыень найруулагдан табигдаhана зүжэгыень харагшад hонирхон хүлеэхэ аабза гэжэ hанагдана.

Манай корр.

Дээдэ hургуули ба ажабайдал

2000-дахи ОНУУДАЙ ИНЖЕНЕР ЯМАР БАЙХА ЁhОТОЙБ?

Энэ юрэ табигдаhан асуудал бэшэ юм. Арбаад жэлэй үнгэрхэдэ, мүнөөдэрэй нэгэдэхи классай ид студентнэр боложо, инженер болохо гэhэн зорилгоёо бэелүүлэн, XXI зуун жэлэй техническэ орёо асуудалнуудые шиидхэжэ эхилхэ байна. Ерээдүйн зорилгонуудые, асуудалнуудые шиидхэхэ талаар дээдэ hургуулинууд ямар ажал ябуулнаб? Иимэ асуудалтайгаар АПН-эй корреспондент Латвиин эгээл ехэ дээдэ hургуулинуудай нэгэн болохо Ригын политехническэ институдай ректор профессор Александр ВЕЙСТЭ хандаhан байна.

—Ерээдүй сагай инженер юугээрээ илгаатай байхаб, имагтал тон нарин дээдэ гарай мэргэжэлтэй байхаhаа гадна, гүнзэгы эрдэм мэдэсэтэй, юрэнхы дээрээ ехэ соёл болбосоролтой, бүхы юумэ ухамайлан ойлгохо хүн байха ёhотой. Жэшээнь, 50-яад онуудай химигүүдые абаад үзэе. Тиихэ үедэ химическэ эрдэм наука—органическа, мүн органическа бэшэ гээд илгардаг hэн. Мүнөө химиин хэдэн арбаад мэргэжэлэй шэглэл тоологдоно. Эрдэм наукын олон hалаа болон таhаралга (дифференциаци) гээшэ саашадаашье үргэлжэлхэ юм.

—hуралсалай үедэ дээдэ hургуулинуудай предприятинуудтай нягта холбоо тогтоолго мүнөө тон шухала болонхон. Энэ зорилгые танай институт ямараар шиидхэнэ гээшэб?

—Анхан сагта студентнэр промышленна предприятинуудта үйлэдбэриин практика гарахадаа гү, али дипломно хүдэлмэриин урда тээхи практикын үедэ ажал хэрэгүүдтэйнь гол түлэб танилсадаг байhан юм. Иимэ байдал нэгэ талаhаа буруушаг гээшэ, юундэб гэхэдэ, ерээдүйн инженер үйлэдбэритэй хүсэд танилсажа үрдинэгүй ха юм. Мүнөө бидэ промышленна предприятинуудтай комплексно хэлсээнүүдые баталдаг болонхойбди. Иимэ нэгэ хэлсээ бидэ Ригын электромашина бүтээлгын заводтой (РЭЗ) батална байнабди: Тус хэлсээнэй ёhоор, студентнэр предприяти дээрэ ганса үйлэдбэриин практика гарадаг бэшэ, мүн зарим лекцинүүдые сэхэ цех соо заводой ажабайдалhаа үндэhэлэн шагнадаг байна. Энэ ушарhаа манай профессорско-багшанарай бүридэл мүн лэ үйлэдбэритэй холбоотой болоно бшуу. Заводой мэргэжэлтэд, инженернүүдшье зарим предмедүүдые студентнэртэ заадаг. Иимэ ажал ехэ үүргэ нүлөөтэй байдаг. Ригын үшөө хэдэн предприятинуудтай студентнүүднай холбоотой болохо юм.

Курсовой, дипломно хүдэлмэри үйлэдбэриин бодото эрилтэнүүдтэй холбоотойгоор бэелүүлэгдэхэ ёhотой гэжэ hанаха байнаб. Энэнь алишье талаhаа туhатай ха юм. Жэшээнь, студент тусхай предприятида практика гаража, дипломоо үйлэдбэритэй холбоотойгоор бэшэхэдээ, тэрэ сэдьхэл бодолоороо үйлэдбэриие ударидагша, хүтэлэгшэ болохо байhанаа мэдэрхэ зэргэтэй.

Байгша ондо инженерно-экономическа, механико-машина бүтээлгын, электрын элшэ хүсэнэй факультедүүдэй 4-дэхи курсын студентнэрые ямар предприятинуудта хүдэлхэб гэжэ хубаарилха байнабди. Юуб гэбэл, студент хүдэлхэ газартаяа, хэрэг ажалтаяа танилсаха, харин предприяти эрхим hайн бэлэдхэлтэй өөрын гөө мэргэжэлтые абаха болоно.

—Энээн дээрэhээ ерээдүйн инженер мүнөө үедэ бэлэдхэгдэнэ гээшэ ха, студентын мэргэжэл hуралсалhаань ехээр дулдыдаха байна бэзэ...

—Тиимэ даа. hуралсал жэлhээ жэлдэ hайжаруулагдана. Бидэ эрхим hайн мүнөө үеын эрилтэдэ харюусама материальна баазатайбди. Факультет бүхэндэ тоолон тодорхойлолгын техникын зал бии, үгы гэбэл, студентнэрэй манай институдан дэргэдэ байгуулагдаhан дээдэ hургуулинууд хоорондын нимэ түбтэ номоо үзэхэдэнь болохо. Телевидени hуралсалдамнай хэрэглэгдэдэг, программированна hуралсал тогтоогдонхой, компьютер болон автоматикаар түхеэрэгдэhэн классууд эмхидхэгдэнхэй.

—Үйлэдбэритэй hуралсалые тон дүтөөр холбоходо, предприятиин ажалай мэдэлдэ студентнүүдэй hуралсал абташахагүй юм гү?

—Үгы ааб даа. Теори болон практика эндэ сэхэ холбоотой байха болоно. Зүгөөр эрдэм, техникын үйлэдбэриин хүгжэлтэ дээдэ hургуулинуудай үмэнэ ехэ эрилтэ табина гээшэ. Студентнэр эрдэм наукатай холбоо барисаатай байха ёhотой. Манай институт гансал дээдэ hургуули бэшэ, мүн хүсэтэ научна түб байха болоно. Арадай ажахын эрилтэтэй нягта холбоотой шэнжэлгэнүүд лабораторинуудтамнай хэгдэдэг. Профессорнууд болон багшанарhаа гадна, манай институдта 800-гаад хүн научна ажал ябуулдаг. Институдтамнай багахан туршалгын завод бии. Студентнэр научна шэнжэлгэнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, ерээдүйн инженернүүдэй аяар 80 процентнь энээндэ хабаадалсадаг.

— Залуу мэргэжэлтэ тушаа зарнмдаа нимэшье юумэ дууладагбди: эрдэм номтой хүн, зүгөөр олониитэтэй харилсажа, хүдэлжэ шададаггүй. Харин хүн зонтой хүдэлжэ, тэдэниие ударидажа шадаха ёhотойш гэжэ 2000-дахи онуудай инженертэ hануулмаар гээшэ гү?

—Тингэнгүй аргагүй. Зүгөөр ерээдүйн инженер ямар байхаб гэhэн асуудалаар шэнэ эрдэм наука—инженернэ психологи ажал ябуулдаг болонхой. Тэрэнэй гол анхаралда «Хүн автомадуудай дунда» гэhэн асуудал табигдана. XXI зуун жэлэй үеын хүн ехэнхидээ техникын хүсөөр бүхы ажалаа хэхэ, тиихэдээ ажал дээрэхи инженернэ харюусалгань ёhотой дээшэлхэ болоно. Ерээдүйн инженер зохёохы техническэ ухаан бодолой түрүү үүсхэгшэ байха, тэрэнэй орёо нарин мэргэжэлтэ боложо бүрилдэхэдэ, тодорхойлходо, ниитын эрдэм, психологи, педагогико шудалалга ехэ туhа хүргэхэ байха гэжэ hананаб.

Евгения ПОДБЕРЕЗИНА
хөөрэлдөө хэбэ.
(АПН).

НОМОЙ ТЭМДЭГҮҮД ХӨӨРЭНЭ

Зүүн Сибириин гүрэнэй соёлой институдта номой музей бии юм. Тэндэ түрэл орон болон хилын саанахи оронуудай хэблэл, гол түлэб номууд тухай хөөрэhэн газетэ, стенд, выставкэнүүд дэлгээгдэдэг. hаяхана эмхидхэгдэhэн ээлжээтэ выставкэ «СССР-эй уран зураашадай номуудай тэмдэгүүд» гэжэ нэрлэгдэбэ.

Выставкэдэ манай ороной бүхы республиканудай уран зураашадай, дүн хамта нэгэ мянганhаа үлүү гравюра табигдаа. Бага графикын бүхы зүйлнүүд: линогравюра, цинкографи, офорт, ксилографи гэхэ мэтэ эндэ элбэгээр дэлгээгдэнхэй. Эндэ табигдаhан уран зураашадай тэмдэгүүдэй олонхинь Буряад ороной номдо дуратайшуулай захилаар бүтээгдэhэн байна.

Москва, Ленинград, Киев, Томск, Анадырь болон бусад хото городуудай уран зураашад бага хэмжээнэй бүтээлнүүд дээрээ буряад арадай искусство, спорт, номой хэблэл тухай манай жэнхэни маяг заншалаар зураглахые оролдоhон байна. Жэшээлэн хэлэбэл, Москвагай уран зурааша Г. А. Кравцов буряад уран зохёолшодой номуудай удхаар арадай спорт тухай хөөрэнэ. Мүн лэ Москвагай уран зурааша М. М. Верховонцев буряадай искусство, Ленинградай уран зурааша В. А. Кудрин уран зохёол тухай hонирхолтой тэмдэгүүдые эльгээгээ.

Тиихэдэ республикымнай уран зураашад И. А. Стариков, Л. А. Лабок, бусадай бүтээhэн номой тэмдэгүүд выставкэ харагшадай анхаралые татаhаниинь гайхалгүй.

Е. СМИРНОВ.

ХУЖАРЛАН ХАРАНА

Аха дүү Владимир болон Геннадий Савельевүүдэй хүтэлбэрилдэг бүлэг артистнар манай райондо айлшалан ерэнхэй. Тусхайлбал, Аркадий Райкинай hурагша, «Будильник», «Үглөөнэй почто», «Сэнхир галхан» гэжэ дамжуулгануудаар харагшадта танил Эдуард Юрэанов, эстрадын артистнарай Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Валентина Савельева, тиихэдэ джазай фестивалиин лауреат Андрей Мякиш гэгшын хүтэлбэрилдэг «Залуушуулай зүрхэн» гэжэ ансамбль болон бусад бэлиг шадабаряа харуулна.

Тэдэнэй программада ороhон мүнөө үеын, арадай дуунууд, хүгжэмтэ фельетонууд, шог зугаата рассказууд, тиихэдэ театр, эстрада болон киногой мэдээжэ совет артистнарые, совет ба хилын саанахи композиторнуудые дууряан hажааhан номернууд харагшадые баясуулна.

Айлшаднай Хурамхаанай районоор, Байгал-Амарай түмэр замай Буряадай участогаар ябажа, концертнүүдые харуулаа.

В. СЕРГЕЕВ.

БИБЛИОТЕКЭНҮҮДЭЙ ХЭРЭГҮҮД

Баунтын районой нэгэдэмэл библиотекын хүдэлмэрилэгшэд хизаар ороноо шэнжэлгын литературые олоной дунда нэбтэрүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулна. Илангаяа республикын 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдажа, ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Мүнөөшье тэрэнэй эршэ алдагдаагүй.

«Буряадай поэтическэ лениниана», «БАМ—минии дуран, минии омогорхол», «Буряадай поэдүүдэй зохёохы ажалда БАМ-ай ээлдэг hуури», «Буряадай АССР-эй арадай поэт Н. Дамдиновай зохёохы ажал ябуулга» гэhэн темэнүүдээр хөөрэлдөөнүүд болоно.

СССР-эй Журналистнуудай холбооной гэшүүн, БАМ тухай hонин ном бэшэhэн П. С. Лосевтой болоhон уулзалга hонирхолтойгоор үнгэрөө. Мүнөө үеын буряад уран зохёолшодой нэгэн В. Митыповэй «Алтаар баян хүбшэдэ» гэhэн номоор уншагшадай конференцинүүд болоо. Тус конференцинүүд хадаа арадай депутадуудай райсоведэй дотоодын хэрэгүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда, районой хэлхеэ холбооной узелда, Багдаринай дунда hургуулида үнгэргэгдөө юм.

Д. ДОНДУКОВА,
библиотекарь.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ЖАСАДА

Манай Нарhатын дунда hургуулида эб найрамдалай хэрэгтэ зорюулагдаhан баяр ёhолололой линейкэ үнгэржэ, энээгээр хани барисаанай долоон хоног эхилhэн байгаа. Бага, ехэгүй—бүхы классуудай hурагшад Эб найрамдалай жасада хубитаяа оруулалсаха гэжэ шиидээ. Энэ зорилгоор үхибүүднай лотерейн биледүүдые тараажа, олоhон бүхы мүнгэеэ Эб найрамдалай жасада дамжуулан үгэбэ. Жэшээлхэдэ, 7-дохи «а» класс (хүтэлбэрилэгшэнь Е. Ц. Аюшеева)—10 түхэриг 60 мүнгэ, 4-дэхи «в» класс (хүтэлбэрилэгшэнь С. Э. Арангаева) 9 түхэриг, 10-дахи «в» класс (хүтэлбэрилэгшэнь Л. А. Климова) 8 түхэриг суглуулаа. Бүхыдөө hургуулиинхид Эб найрамдалай жасада 110 түхэриг оруулhан байна.

Д-Н. ХАЛХАРОВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Яруунын район.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Кадрнууд—партийна хэрэг» —түрүү бэшэг. КПСС-эй обкомдо. «hайн журам—амжалтын нүхэсэл»—райкомуудай, промышленна предприятинуудай секретарьнарай зүблөөн дээрэhээ хэгдэhэн тэмдэглэлнүүд. «Хүршэнэрэй дүнгүүд тад ондоо»—В. Селивановай статья. ТАСС-ай hүүлэй шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда. Профсоюзай ажабайдал: тоосоон ба hунгалта. «Ажал хүдэлмэри үргэлжэлhөөр»—Л. Синицкиин статья. Эд бараа элбэгээр. «Шанарай эхин хаанаhаа гээшэб?»—А. Шабаковагай статья. Гусиноозерско ГРЭС-эй барилга дээрэ. «Эгээл шухала шата» —С. Прокопишкын статья. Мал ажал—онсо шухала hалбари. «Үдэр бүриин анхарал» —Н. Дегтярёвой статья.

Гурбадахи хуудаhанда. Рабселькорнуудай хүдэлөөнэй 60 жэлэй ойдо. «Агуу ехэ үе сагай түүжа бэшэг» —ТАСС-ай материал. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Байгалай үмэнэхи түрэл хизаарнай» — материалнуудай суглуулбари. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

САГАН УЛАРИЛ

Мүнөөдэр сэлмэжэ, бүрхэжэ байха, урда ба баруун урда районуудаар шииг нойтон орохогүй. Бусад районуудай газар дайда дээрэ нойтон саhан багаханаар орохо. Баруун хойноhоо секундын 7—12 метр хүсэтэйгөөр hалхилха. Үдэртөө 5—10 градус хүрэтэр дулаарха, тиихэдэ хойто районуудта 4 градус дулаанhаа 1 градус хүрэтэр хүйтэн байхаар баггаамжалагдана.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» октябриин 15-да үнгэргэгдэhэн 42-дохи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 529.869 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (7 карточка) таагшад—5.357 түхэриг, дүрбэн номер 594 карточка) таахан хүнүүд—80 түхэриг; гурбан номер (14.791 карточка) таагшад 5 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 3.351.237 билет ороо. Табан номер (5 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (2.102 карточка) таахан хүнүүд—172 түхэриг, гурбан номер (74.199 карточка) таагшад 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 42-дохи тиражай шүүбэрнүүд октябриин 26-hаа ноябриин 26 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 «Тайна третьей планеты» — мультфильм. 10.40 — «Два бойца»—уран hайханай фильм. 12.05 — «Найти свою высоту» — баримтата фильм. 12.25 — СССР-эй Гүрэнэй академическэ симфоническа оркестрэй концерт. 13.05 — Шэнэ hонин. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35—«80-яад онуудай коммунистнууд» — телевизионно баримтата фильмүүд. 16.25 — «Энэ минии Узбекистан» — фильм-концерт. 17.20 — «Онтохондо айлшаар». «Приключение Буратино» (1-дэхи сери).

Улаан-Үдэ. 18.50 — Шэнэ hонин (буряадаар). 19.00 — «Байгал».

Москва. 19.30 — Телевизионно баримтата фильм. 19.45 —«Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Сэлэнгэ» — телевизионно журнал.

Москва. 20.40 — «Клятвенная запись» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм. Түрүүшын фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — Экран дээрэ — кинокомеди. «Берегись автомобиля». 00.15 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.30 — Боксоор дэлхэйн Кубогта хахад финалай мүрысөөн. Италиhаа дамжуулагдаха.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Когда цветет мушкала»—телевизионно баримтата фильм. 13.05—Байгаали шэнжэлэлгэ. Бэшэгүүдтэ харюунууд. 13.10 — Түүхэ. «Крепостной урашуул». 14.10 — А. С. Грибоедов. «Горе от ума». 14.55 — СССР-эй монументальна искусство. 15.25 — «Хүнүүдтэ аша туhа асарха». «Д. Б. Кабалевский — мүнөөдэр» (2-дохи фильм). 16.20 — Шэнэ hонин. 16.25 — 18.20 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 18.20 — «Түрэл дайдаа» гэhэн дамжуулгаhаа.

Москва. 18.50 — СССР-эй арадай артистка М. Биешугэй концерт.

Улаан-Үдэ. 19.30 — Мультфильмнүүдэй программа.

Москва. 20.00 —Мультфильм. 20.10 — Н. Доризогой шүлэгүүд.

Улаан-Үдэ. 20.40 — «Декабрист Гавриил Батеньков» — киноочерк.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» «Шэдитэ экран». 21.15 — «Хани харилсаан» — телевизионно журнал. 21.45 — «Ромео и Юлия» — Г. Берлиозын хүгжэм дээрэ зохёогдоhон баледhээ хэhэгүүд. 22.00 — «Время». 22.35 — А. Афиногенов. «Мать своих детей» — телевизионно зүжэг.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС 670000.

г. УЛАН-УДЭ ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23. редактор — 2-50-96. приемная — 2-54—54 зам. редактора — 2-68-08 з. редактора — 2-62-62. отв. секретарь — 2-50-52 секретариат — 2-66-76. отделы: партийной жизни — 2-34-05 пропаганды — 2-56-23 промышленности и строительства — 2-61-35. сельского хозяйства — 2-64-36 2-63-86 советского строительства и быта — 2-69-58 культуры и школ — 2-60-21. 2-57-63 информации — 2-60-91. переводов — 2-54-93 писем и селькоров — 2-67-81. корректорская — 2-33-6 выпускающие — 2-35-95 отдел объявлений — 2-65-54

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина. Н-03633. Заказ № 242.